Literatorul

Primăria Capitalei

Revistă fondată în 1880 de Alexandru Macedonski ■ Ediție nouă, Nr.6 / martie 2020 ■ Exemplar gratuit

La Judecata de Apoi a poeților. Tudor Arghezi sub condeiul critic al lui Constantin Noica

pag. 10-11

Vladimir Sorokin, o undă ce cutremură meridianele prin forța mesajului

(pag. 4 - 5 - 6)

„O noapte furtunoasă", opera literară care a dărâmat barierele filmului

(pag. 16)

Teatrul ionescian al absurdului este o declarație de dragoste pentru viață și oameni

(pag. 17)

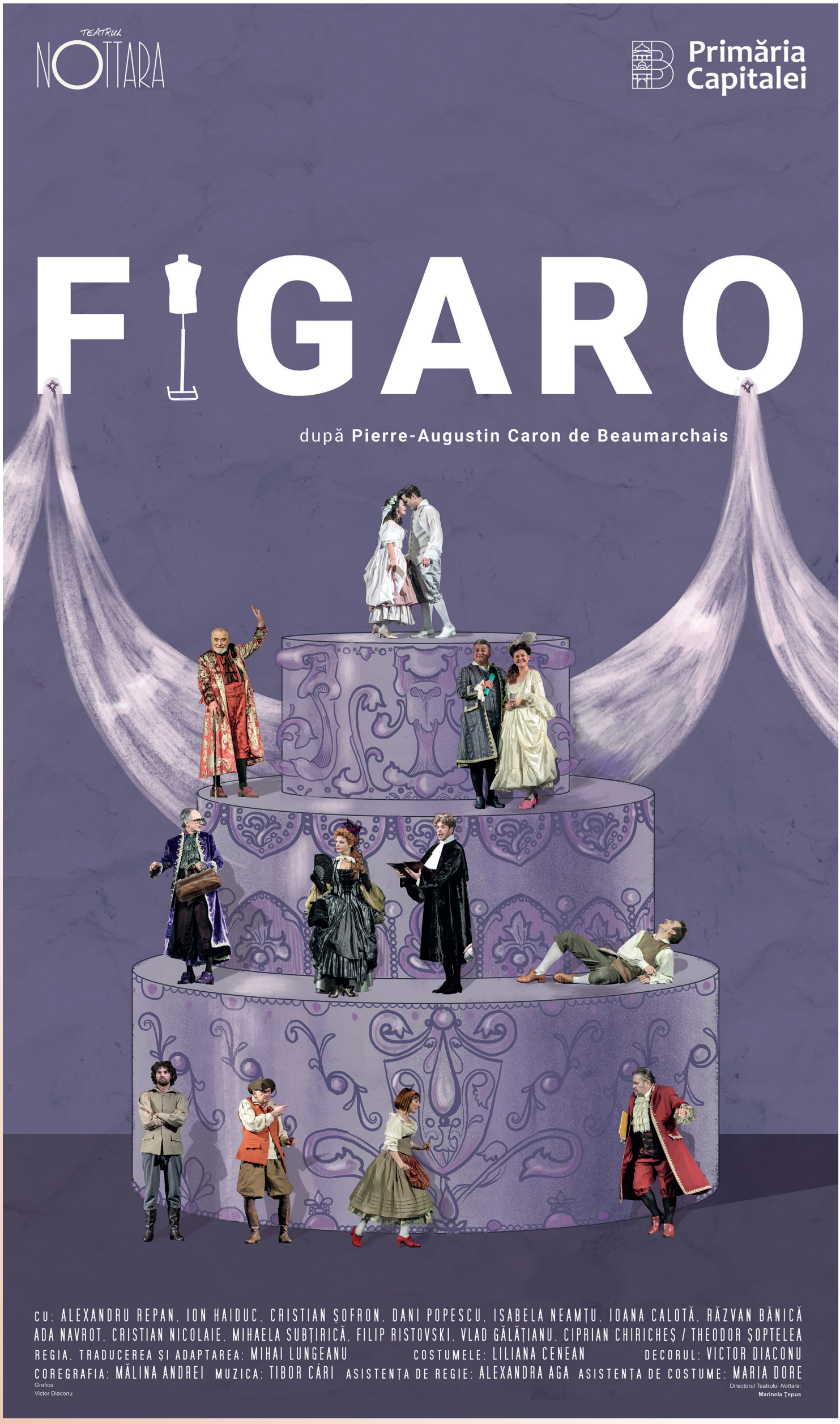
TEATRUL NOTTARA
Primăria Capitalei
FIGARO
după Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais
cu: ALEXANDRU REPAN, ION HAIDUC, CRISTIAN ȘOFRON, DANI POPESCU, ISABELA NEAMȚU, IOANA CALOTĂ, RĂZVAN BĂNICĂ
ADA NAVROT, CRISTIAN NICOLAIE, MIHAELA SUBȚIRICĂ, FILIP RISTOVSKI, VLAD GĂLĂȚIANU, CIPRIAN CHIRICHEȘ / THEODOR ȘOPTELEA
REGIA, TRADUCEREA ȘI ADAPTAREA: MIHAI LUNGEANU
COSTUMELE: LILIANA CENEAN
DECORUL: VICTOR DIACONU
COREGRAFIA: MĂLINA ANDREI
MUZICA: TIBOR CÁRI
ASISTENȚA DE REGIE: ALEXANDRA AGA
ASISTENȚA DE COSTUME: MARIA DORE
Grafica:
Victor Diaconu
Directorul Teatrului Nottara:
Marinela Țepus

Să ne acordăm liric sufletul

Text: Elena Boholț
Foto: Dan Căliman

Mulți dintre noi și-ar dori să fie scriitori, însă acel ceva care te face să citești pe nerăsuflate, fără să te poți dezlipi de o carte bună, nu îl găsești oriunde. Cert este că, pentru fiecare dintre noi, viața începe epic, însă nu știm niciodată care va fi continuarea. De aceea, eu cred că menirea noastră este să ne acordăm liric sufletele, ca să avem parte de cât mai puțin dramatism. Deși, până la urmă, fiecare parte a vieții ne aduce împlinirea fără de care nu am fi un întreg. Oare am putea trăi mai mult? Sau mai fericiți? Cine știe (!?), dar ca să îl citez pe Constantin Noica, „cultura crește din excesul vieții asupra ei înseși, deci prelungește viața". Cam asta încercăm și noi cu revista „Literatorul", să prelungim viața, să aducem un strop de fericire în destinele noastre zbuciumate, sperând să vă oferim acel dar pe care îl veți putea deschide din nou și din nou, de câte ori vă face plăcere să răsfoiți aceste pagini. Astăzi, „Literatorul" își propune să aducă o nouă valoare realității pe care o cunoaștem fiecare dintre noi, dar și un refugiu din cotidianul tumultuos în care ne aflăm. Cu alte cuvinte spus, „Literatorul" vă oferă puțin dintr-un tărâm magic, ce se perfectează cu fiecare vorbă șlefuită și așternută de cineva pe hârtie (sau așa cum sunt astăzi vremurile, cu fiecare gând înșirat pe ecranele computerelor ce ne-au acaparat viața). Frânturi de spirit, imaginație, muzică, teatru, pictură, artă, suflet, pasiune sau deznădejde, toate sunt adunate într-un singur cuvânt: literatură. Căci, eu niciodată nu m-am putut decide, dacă literatura este o sursă de inspirație pentru viață sau invers.

Adela Xenopol, o figură marcantă a literaturii feminine interbelice

Text: Elena Boholț

Sora istoricului Alexandru D. Xenopol, Adela Xenopol este un nume care a influențat literatura română de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Născută la Iași, în anul 1861- decedată în mai 1939, la București, Adela Xenopol a debutat publicistic cu versuri la revista suceveană „Revista politică" (1886), iar când autoarea avea 27 de ani a văzut lumina tiparului, la Iași, prima sa carte, intitulată „Versuri și istorisiri" (1888). Adela Xenopol a făcut studiile la Sorbona, dar și la Collège de France din Paris. Ea s-a remarcat ca fiind o aprigă militantă pentru drepturile femeii, acesta fiind și motivul principal pentru care a fondat revista „Dochia" (1896 – 1898), publicație ce avea ca scop principal lupta pentru emanciparea intelectuală, politică și juridică a femeilor. Mai mult, în centrul atenției sale s-a aflat permanent și promovarea literaturii scrise de către reprezentantele sexului frumos, care, în acea perioadă, erau defavorizate din toate punctele de vedere. „Fie un bărbat destul de mărginit, el în virtutea sexului cu nițică protecție sau situație politică, va ajunge departe, pe când o femeie, fie ea un geniu, nu va dobândi decât profesoratul, și acela până la școli secundare", a scris Adela Xenopol, cu privire la diferențele existente atunci în societatea românească, între bărbați și femei. Probabil, nu multe persoane știu că Adela Xenopol a realizat în numele femeilor din Iași, în anul 1914, o petiție pe care a înaintat-o Parlamentului prin care a solicitat revizuirea Constituției, în vederea acordării dreptului de vot pentru intelectuale. De-a lungul carierei sale, scriitoarea a condus revistele „Românca" (1905 – 1906), „Viitorul românceior" (1912 – 1916) sau „Revista scriitoarei" (1926 – 1928), adevărate tribune de luptă în susținerea personalităților proeminente ale feminismului românesc. Adela Xenopol a mai publicat proză, impresii de călătorie sau teatru în mai multe reviste ale vremii, dar și romanele istorice „Pe urma războiului" (1913) și „Uragan" (1922).

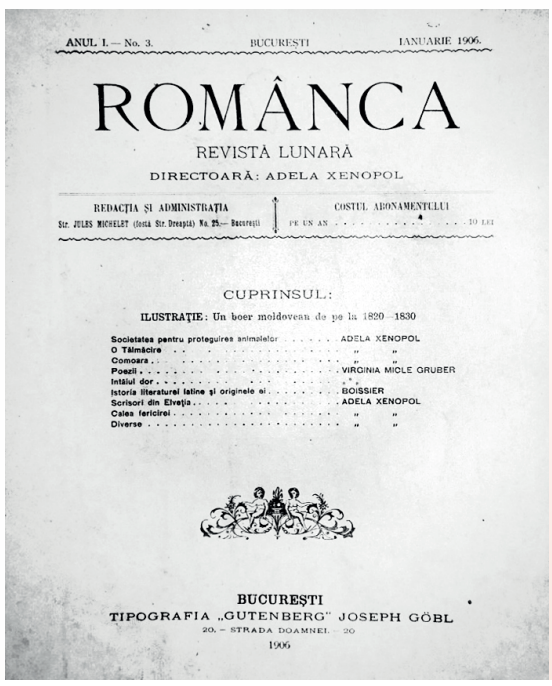

ANUL I. — No. 3. BUCUREȘTI IANUARIE 1906.

ROMÂNCA

REVISTĂ LUNARĂ

DIRECTOARĂ: ADELA XENOPOL

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA — Str. JULES MICHELET (fosta Str. Dreaptă) No. 25.— București

COSTUL ABONAMENTULUI — PE UN AN . . . . . 10 LEI

CUPRINSUL:

ILUSTRAȚIE: Un boer moldovean de pe la 1820—1830

Societatea pentru protegirea animalelor . . . . . ADELA XENOPOL
O Tălmăcire . . . . . „ „
Comoara . . . . . „ „
Poezii . . . . . VIRGINIA MICLE GRUBER
Intâiul dor . . . . . „ „
Istoria literaturei latine și originele ei . . . . . BOISSIER
Scrisori din Elveția . . . . . ADELA XENOPOL
Calea fericirei . . . . . „ „
Diverse . . . . . „ „

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA „GUTENBERG" JOSEPH GÖBL
20, — STRADA DOAMNEI — 20
1906

REDACȚIA

Elena Boholț, redactor-șef
Milena Ispas, redactor
Paul Rogojinaru, redactor; coordonator Cenaclul Literatorul
Dan Căliman, fotoreporter
Corneliu Vlad, colaborator
Pavel Stâncă, colaborator
Codruț Radu, grafician

Revista „Literatorul" este o publicație aflată sub egida Bibliotecii Metropolitane București

ISSN 1220-5583, ISSN-L 1220-5583

Revista „Literatorul" se distribuie gratuit

Tipar: CoPrint

Vladimir Sorokin,

Interviu realizat de Milena Ispas,
cu sprijinul domnului Veaceslav Samoșkin,
membru al Uniunii Scriitorilor din Moscova
Foto: Arhiva personală
Vladimir Georgievich Sorokin

Scriitorul secolului XXI, Vladimir Georgievich Sorokin ridică vocea deasupra vremurilor, spre trezirea conștiinței umane. Un artist înnăscut, folosește ironia în arhitectura unui concept ce detonează mizeria societății, prin însăși imaginea ei. Un Spartacus care luptă pentru eliberarea din lanțurile sclaviei tuturor timpurilor. Vladimir Sorokin, curajos prin luciditatea cu care privește demnitatea de a fi liber, s-a opus oricărui regim dictatorial. Interzis de cenzura erei lui Brejnev, era citit în mare secret, doar în cercurile de intelectuali ale Moscovei, partizani și ei cu ideea de libertate. Revolta lui Sorokin a trecut granița spre lumea liberă în anul 1985, când a fost publicată la Paris prima sa carte, intitulată „Coada". Extraordinar în acea perioadă, era faptul că în lumea subterană a literaturii de rezistență, scrierile lui circulau pe benzi înregistrate și texte dactilografiate, cărțile fiind publicate în Rusia abia după prăbușirea sistemului. Trebuie subliniat însă, că vectorul universal al istoriei a arătat că atrocitățile pe care a încercat să le scoată la suprafață în regimul opresiv al comunismului, au apărut pe străzile unei libertăți haotice pline de crime, violență și vieți înecate în droguri.

Vladimir Sorokin este cel mai popular scriitor rus contemporan. A fost publicat mai întâi în Occident, în Rusia fiind editat abia după ce în Germania, de exemplu, se scriseseră două teze de doctorat despre literatura sa

Marasmul societății surprins de Sorokin uimește o lume întreagă

Prolific în luciditatea de a lupta împotriva mizeriei umane, Vladimir Georgievich Sorokin prin romane, piese de teatru și scenarii de film scoate cuiul de siguranță al grenadei adevărului și lasă să explodeze imagini caricaturale atroce, ce amintesc de paradoxul spiritului uman manifestat în vremurile sclaviei, ale rasismului și dezbracă în piața publică a artei, imaginea liderilor care îngenunchează destinele omenirii. În romanul „Slănina albastră", se remarcă forța cu care proiectează ironia politică prin scena de sodomie dintre clonele lui Hrușciov și Stalin, iar recidiva autorității din Rusia, în plină eră a libertății cuvântului, face ca Vladimir Sorokin să se trezească cu un lucrător la ușă, care are ordin să-i pună bare de închisoare la fereastră. Procurorii i-au deschis un dosar penal pentru difuzarea pornografiei, ce presupunea o pedeapsă cu închisoarea de până la doi ani. Însă notorietatea scriitorului, în întreaga lume, a făcut ca acuzațiile să fie retrase. „Atunci am avut sentimentul că am devenit personajul propriilor mele povestiri", declara acesta în anul 2011. Cuvântul lui Vladimir Sorokin reprezintă mai mult decât un mesaj politic, el creează o nouă lume, în care nu știi dacă există granițe între literatură, artă și viață.

Arhitectura literară a scriitorului rus descomune natura umană

La intersecția dintre științifico-fantastic și realism, arhitectura literară a scriitorului rus descomune natura umană, decodifică sensul unor conspirații și poate chiar existența însăși. Într-o eră a abuzurilor, a unei libertăți schimonosite de nedreptate, Sorokin dorește să ajute și să schimbe lumea asemeni personajului principal din romanul „Viscolul", un medic ce deține antidotul în plin declin planetar. Fiecare imagine apocaliptică, aproape vizionară, are corespondent în realitatea noastră cunoscută, dar și în cea ascunsă ochilor noștri. Autor a 12 romane („Telluria", „Viscolul", „Ziua opricinicului", „Gheața" și altele), opt scenarii și 10

o undă ce cutremură meridianele prin forța mesajului

piese de teatru, Vladimir Sorokin este singurul scriitor rus nominalizat la premiul international „Man Booker". Premiat și tradus în mai mult de 30 de limbi, Vladimir Sorokin este unda seismică ce cutremură toate meridianele lumii prin forța mesajului său.

Domnule Vladimir Sorokin ați deschis un uriaș portal postmodernist în literatura rusă, ce a întors privirile întregii lumi spre scrierile dumneavoastră. Care credeți că este motivul acestui fabulos succes literar?

Vladimir Georgievich Sorokin: Mi se pare că este o exagerare. Desigur, eu am, cum se spune, „cititorul meu" și nu numai în Rusia. De exemplu, în Germania, romanul meu „Viscolul" a devenit bestseller. Dar să mă evaluez de unul singur este o preocupare mai puțin corectă și periculoasă, se poate decădea într-o euforie sau într-o depresie. După cum scria Boris Pasternak: „Însă tu însuți nu trebuie să deosebești o victorie de o înfrângere". (În traducerea lui Marin Sorescu: „Tu însuți, nu deosebi/ Înfrângerile de victorii" -*nota traducătorului*).

Forța cuvântului dumeavoastră spintecă conștiința realității istorice și contemporane, care v-au adus însă și momente de neliniște, când, așa cum ați spus dumneavoastră, ați devenit un personaj de roman în propria viață. După publicarea nuvelei „Blue Lard" (în traducere, „Slănina albastră"), în care apare o scenă de sodomie între clonele lui Stalin și Hrușciov, procurorii v-au deschis un dosar pentru difuzarea pornografiei, care ar fi putut aduce o pedeapsă cu închisoarea de până la doi ani, dar în final s-a renunțat la acuzații. Ulterior ați plecat cu soția spre Estonia, unde ați locuit în pădure timp de o lună. A fost un autoexil sau o plecare forțată?

Vladimir Georgievich Sorokin: Mai curând, era o fugă de zgomotul mediatic. La mine, la fiecare jumătate de oră suna telefonul și încă un ziarist voia să discute cu mine. Câteodată, sunau și provocatori. O asemenea atmosferă nu contribuie la creație. Eu, împreună cu soția mea, ne-am suit în mașină și am mers, pur și simplu, la nord. Ne-am trezit în Estonia, la un cătun al unor prieteni. Acolo, tăiam iarbă cu coasa, făceam ciorbă de pește prins în lac și lucram la un nou roman. Atunci când ne-am întors, vâlva se potolise, iar în linii mari și viața a intrat într-un făgaș normal.

Scrierile marilor clasici ai literaturii ruse, v-au influențat în vreun fel viața și concepțiile?

Vladimir Georgievich Sorokin: Fără îndoială. În biroul meu, în spatele scaunului de lucru, se află o bibliotecă cu clasicii ruși. Din când în când, mă sprijin de ea cu spatele și simt cotoarele cărților bărboșilor noștri clasici. Aceștia îmi transmit forța. Toată viața mea învăț de la ei. Nu din punct de vedere ideologic (nu sunt adept al ideilor tolstoviene, nu sunt admirator al conceptelor imperiale ale lui Dostoievski), ci din punct de vedere stilistic. Clasica rusă este un brand internațional, la fel ca și votca rusească. O cunosc și o iubesc și eu, la fel ca întreaga lume. Scrierile lui Tolstoi, Dostoievski sau Cehov sunt o contribuție rusă la cultura universală.

După romanul „Ziua opricinicului", Sorokin mărturisea într-un interviu acordat revistei „Der Spiegel": „Bineînțeles că e un roman despre prezent, iar el nu poate fi descris decât cu mijloacele satirei; încă trăim într-un stat ale cărui fundamente au fost create de Ivan cel Groaznic"

Dar, din literatura română v-a impresionat vreun autor?

Vladimir Georgievich Sorokin: Iubesc și stimez foarte mult pe doi mari autori ai voștri: Tristan Tzara și Eugen Ionescu. Sunt remarcabili. Este o contribuție de aur a României la cultura universală.

De ce considerați că Moscova în sine nu a fost niciodată o casă pentru dvs., după cum ați declarat mai demult?

Vladimir Georgievich Sorokin: Moscova, din păcate, poate fi cu greu numit oraș. Este un loc unde se află puterea de stat, este un fel de cap al unui dragon uriaș și șubred care este, deja, bătrân și s-a dezvățat să zboare. Moscova modernă are șic, bogăție, amploare și aroganță, dar nu are un confort citadin. Este, mai curând, un stat într-un stat, care trăiește după legile lui și nu ține seamă de dorințele oamenilor simpli. Iubesc Moscova din secolul XIX – a

fost un oraș cu străzile și casele de dimensiuni omenești –, care avea un anume confort în el. Prea puțin a rămas din acesta. Încă în vremurile lui Stalin, orașul a suferit multe distrugeri și reconstruiri. Același lucru a continuat și în vremurile brejneviene: au apărut clădiri din beton, lipsite de personalitate, de orice frumusețe. La ora actuală, toată „figura" Moscovei e marcată cu cicatrice. Mai bine, să nu te uiți la ea. Eu, împreună cu soția, trăim în Regiunea Moscova, în casa noastră pe care am construit-o singuri și ne străduim să ajungem la Moscova cât mai rar.

Criticii literari vă consideră ca fiind un explorator al absurdului cotidian, deoarece cărțile dvs. sunt bazate pe o necruțătoare satiră politică. Există un motiv real, pe care nu l-ați dezvăluit până acum, care vă motivază să disecați permanent societatea?

Vladimir Georgievich Sorokin: Am scris cărți diferite și nu chiar toate cărțile sunt legate de satira politică. De pildă, „Ice Trilogy" („Trilogie de gheață"– *nota traducătorului*) este o poveste a unei secte neobișnuite, din secolul al XX-lea, o încercare de a arunca o privire asupra istoriei mondiale, prin ochii acestor sectanți. Sau „Cea de-a treizecea iubire a Marinei" descrie istoria unei femei din anii '80, ai secolului trecut. Același „Viscolul" – nu este o satiră politică -, ci o dezbatere despre metafizica rusească, despre spațiul înzăpezit al țării uriașe în care omul se dizolvă, împreună cu căldura, cu gândurile și cu dorințele sale. „Ziua opricinicului" poate fi numită drept o satiră, însă nici acolo aceasta nu reprezintă un element principal. Tema romanului este o discuție despre fenomenul „opricinina", care a jucat un rol cumplit în statul rus și în conștiința poporului.

Uneori, subiectele pe care le-ați abordat sunt cutremurătoare, cu imagini de canibalism, violență și scatologie. Acestea reprezintă o manifestare printr-o artă conceptuală împotriva degradării societății?

Portretul lui Vladimir Georgievich Sorokin realizat de V. Grankova

Vladimir Georgievich Sorokin: Mai degrabă, este o reacție la violența absolută a statului sovietic față de propriul popor. M-am născut și am crescut într-o țară în care, în anii '30-'40, avusese loc o teroare în masă. Regimul leninist-stalinist a fost groaznic. El a comis crime nu numai împotriva umanității, ci împotriva Omului ca un fenomen cosmic, pe care s-a vrut să-l transforme într-o mașină lipsită de valori spirituale. În societatea sovietică din anii '60, atunci, când eram copil, se mai simțea ecoul acestei catastrofe antropologice. Schijele de la acea explozie nimereau și în noi, așa că, începând din anii copilăriei, suntem schilodiți de acestea pentru totdeauna. Și atunci când sunt întrebat: „De ce în cărțile dumneavoastră, atâta violență?", eu răspund: „În viața noastră, aceasta a fost mult mai mare".

Consider că literatura dumneavoastră este un permanent act de curaj și este impresionat că vă puteți manifesta arta nu doar prin literatură, ci și ca artist plastic, autor de piese de teatru și de scenarii de film. Care este secretul dumneavoastră?

Vladimir Georgievich Sorokin: Secretul este unul simplu: să faci doar ceea ce este dispus sufletul tău. Dacă nu merge cu proză – nu trebuie să te siluiești -, mai bine să te ocupi de altceva. De exemplu, în ultimii doi ani, nu mă ocupam decât de pictură și de grafică (este prima mea profesie, în anii '80, câștigam bani, muncind ca grafician de carte), efectuând un ciclu de lucrări întitulat „Dostoievski-40" – după numărul de tablouri și desene făcute în diferite stiluri și legate de imaginea lui Dostoievski. Am scris scenarii de film, piese de teatru și chiar libreto de operă. În artă și literatură, nimic nu trebuie să faci fără să ai o dorință, să faci, pur și simplu, din interes calculat. Literatura nu o iartă.

Forța clasicilor ruși se simte în romanele lui Sorokin, dar stitul postmodernist al scriitorului zguduie societatea prin procedeele sale literare care ne dezvăluie o realitate dură, fără ocolișuri

Romane pline de suspans, thriller și aventuri, recomandate de Editura Litera

Text: Pavel Stâncă
Foto: Editura Litera

Editura Litera recomandă cititorilor câteva romane de excepție, care aparțin unor autori aflați la debutul literar. Romanele au primit deja aprecieri favorabile din partea criticilor, ceea ce ne face să constatăm că primii pași ai autorilor în cariera literară sunt încununați de succes: „Necunoscuta din Tanger", de Christine Mangan, „Pacienta tăcută", de Alex Michaelides și „Cântecul lebedelor", de Kelleigh Greenberg-Jephcott.

Necunoscuta din Tanger

Tanger, 1956. Ultima persoană pe care Alice Shipley s-ar fi așteptat să o vadă de la sosirea în oraș, cu noul ei soț, este Lucy Mason. După accidentul petrecut la Colegiul Bennington, cele două prietene – cândva colege de cameră nedespărțite – nu au mai vorbit vreme de peste un an. Dar, iat-o pe Lucy încercând să îndrepte lucrurile și să se întoarcă la vechile lor obiceiuri. Poate că Alice ar trebui să fie fericită. Ea nu s-a adaptat la viața din Maroc, prea temătoare ca să se aventureze în cartierele agitate ale Tangerului și în căldura opresivă. Lucy – întotdeauna neînfricată și independentă – o ajută pe Alice să iasă din apartament și să exploreze orașul. Curând însă, un sentiment familiar începe să pună stăpânire pe Alice. Se simte supravegheată și manipulată de Lucy la fiecare pas. După ce soțul ei, John, dispare, Alice începe să pună la îndoială tot ce o înconjoară: relația cu prietena sa enigmatică, decizia de a veni la Tanger și propria sănătate mintală...

„Unul dintre cele mai bune romane de debut ale anului... O poveste exotică, minuțios construită, cu ecouri din Gillian Flynn și Patricia Highsmith". **Entertainment Weekly**

Cântecul lebedelor

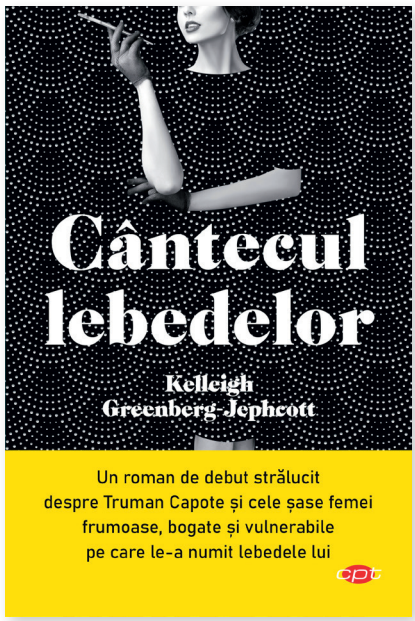

De-a lungul nenumăratelor prânzuri în Manhattan stropite cu martini, și-au împărtășit cele mai ascunse secrete și cele mai profunde temeri. Pe iahturi exclusiviste care navigau pe Mediterană, în timpul zborurilor charter spre Jamaica, pe plajele retrase din Yucatán, au sporovăit despre sex, putere, bani, dragoste și faimă. În toamna anului 1975, după două decenii de prietenie intimă, Truman Capote detonează o bombă literară care zguduie cercul elitist în care se infiltrase cu atâtea eforturi. De ce a făcut asta știind cât are de pierdut? A făcut-o ca să le pedepsească? Ca să le facă să plătească pentru moravurile lor, pentru avere și pentru celebritate? Sau a refuzat să creadă că ele ar putea înceta să-l mai iubească?
Cântecul lebedelor este un roman de debut strălucit despre granița dintre bârfă și calomnie, despre inventare de sine și autoconservare, povestea tragică a celui care a fost un simbol în literatura din epoca sa și a celor șase femei frumoase, bogate și vulnerabile pe care le-a numit lebedele lui.

„Un roman absolut fascinant, o minunată și abilă readucere la viață a unui timp și a unor personaje reale. Remarcabil!", **William Boyd**

Pacienta tăcută

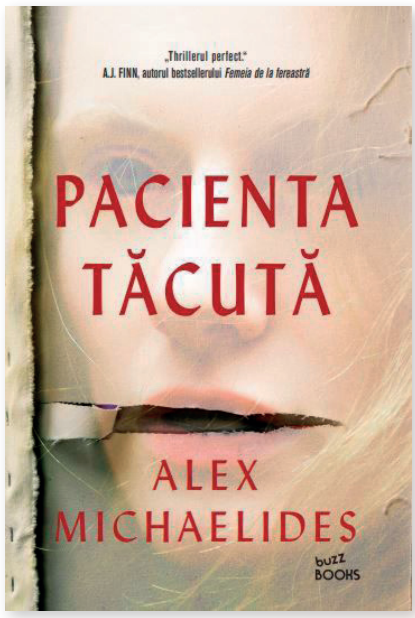

Viața Aliciei Berenson este aparent perfectă. Pictoriță renumită, căsătorită cu un fotograf de modă, ea trăiește într-o casă superbă, cu vedere spre parc, într-una dintre zonele cele mai dorite din Londra. Într-o seară, soțul ei Gabriel se întoarce acasă târziu de la o ședință foto, iar Alicia îl împușcă de cinci ori în față și apoi rămâne tăcută mai mulți ani. Refuzul Aliciei de a vorbi sau de a da orice fel de explicații transformă o tragedie domestică în ceva mult mai teribil, un mister care captează imaginația publică și o face pe Alicia celebră. Prețul tablourilor sale crește astronomic, iar ea, pacienta tăcută, este ascunsă de tabloide și de lumina reflectoarelor la The Grove, un spital psihiatric de maximă securitate din nordul Londrei. Theo Faber este un psihoterapeut care a așteptat multă vreme oportunitatea de a lucra cu Alicia. Hotărârea lui de a o face să vorbească și să dezvăluie misterul motivului pentru care și-a împușcat soțul îl poartă pe un drum plin de primejdii, o căutare a adevărului care amenință să-l distrugă... „Pacienta tăcută" este un thriller psihologic șocant, despre un act de violență extrem al unei femei împotriva soțului ei și despre un terapeut obsedat să descopere motivul din spatele acestui act...

Lumea lui Alex Gregora, în esențele ei lirice

Text: Corneliu Vlad

Poezia lui Alex Gregora (pseudonimul literar al lui Bură Iancu) este o înșiruire neîntreruptă de metafore străvezii sau absconse, care se prăvălesc în cascadă într-un peisaj poetic dens și discret tensionat. O poezie cerebrală, care solicită imperios, dar mai degrabă obligă cordial la meditație. Populată, până la prea plin uneori, de metafore accesibile și demne de antologat (cum este, de pildă, „o turmă de oi calcinată ca un munte", de-a dreptul emblematică), dar și altele, mai puțin decantate, însă nu mai puțin incantatorii. Dar o poezie, pe ansamblu, incontestabil originală, care atestă un poet adevărat. Pe care biografia sa (cea prin care se recomandă el însuși) nu-l explică neapărat. De obârșie dintr-un sat din Dolj, Știubei-Căciulatu, cu vacanțe ale copilăriei petrecute în câmpii, păduri și pe malul apelor, într-o natură agrestă, Alex Gregora a fost antrenor sportiv și „funcționar cu statut special". Îndeletniciri, s-ar zice, prea puțin tangente cu poezia. Și totuși, tenace și discret, a făcut mereu poezie și a publicat 10 volume, care, deși au scăpat atenției recenzenților și cronicarilor literari în vogă ai momentului, nu merită deloc ignorate.
O constantă a acestei poezii este filonul religios care, neostentativ și sublimat, o străbate de la un capăt la altul („Doamne, ca hrană și bună vestire/ Voi umbla precum scarabeul în pâine/ Și rugina pe-o corabie"). Universul său poetic are extensii superbe și neașteptate în spațiu și timp: „Umblau copacii pe malul râului/ în felul preoților egipteni pe corabia/ mișcată în aval cu evantaiul". Un poet oltean autentic, (deși, din versurile sale nu se prea ghicește așa), care pășește cu opincile sale de aur prin spațiile arctice și cele ale amerindienilor și vede în felul lui, adică în mod mereu surprinzător, lumea în esențele ei lirice.

Scripturile

Scripturile și o turmă de oi
calcinată ca un deal
sub care zvâcnesc păpurișuri mlădioase,

scripturile și traiectoria rectilinie
a melcului de la margine și
din propria carne,

scripturile și resemnarea gazelei
de-o singură dată între tigri
ca s-o împartă,

scripturile parfumurilor cardinale
și din propria șlefuire
în oglindă,

scripturile jumătății de cunoaștere
asemenea firului de grâu
ciugulit de-o pasăre,

scripturile și maica făgăduință
cu o grabă vegetală
nisipului,

scripturile în numirile - până ieri -
a nouă duhovnici
ai deșertului,

scripturile păzitoare răsfățului
estetic și îndurător
tot mai stinselor tornade,

scripturile mai ales înțesate
de veghea semnelor
cele mari și prea dăruite.

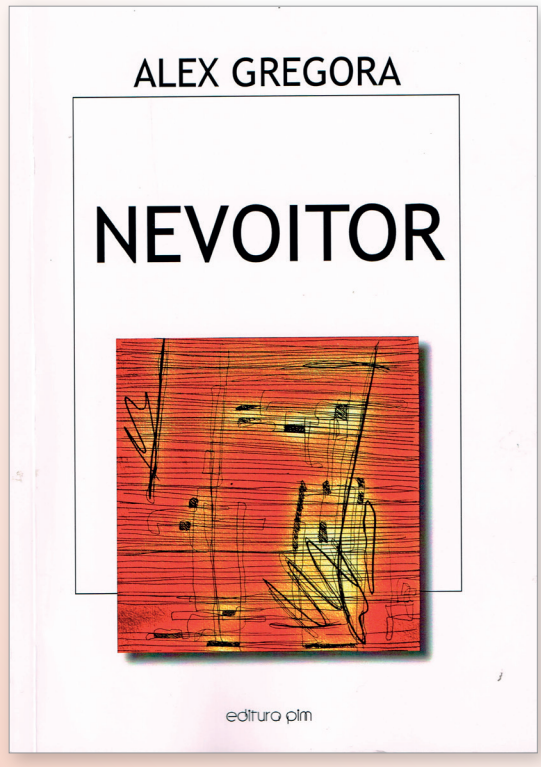

Închipuire

Într-o închipuire a copilăriei mele
centrul lumii se află într-un crâng
de mesteceni
deschizându-și marginile
ca să crească,

acolo cei bătrâni calcă amurgul
din amestec de lut și iarbă uscată –
ars la foc mic, în cuptoare
lipite cu varul scrâșnind,
cu smoală din ruguri
înțesate cu oase
din fiare sălbatice,

un tălmaci din cetatea amurgului
respiră doar cuvinte.

Ia-mă de mână

De aici moartea se poate vedea bine,
n-are vârstă ori trup de femeie,
chipu-i de pumă ce, tocmai, în zare
ţintește o columbă –
de-o fi să cadă! –
nu-i depărtarea ce se ascunde în fumul
descântecelor de preerie ale pieilor roșii,
nu-i arie de nuntă unui astru cu făptură,
nu-i cina de pe urmă a unui talaz
împreunat cu țărmul,
nu-i unicornul tot mai strein
cu ciutele și cerbii,
nu-i păianjenul cu brațe rotitoare
și carnea din fibre de rouă,
nu-i delphinul primului rod nerisipit
de cangea din urmă a vânătorului,
nu-i netrimisul iederii ce scrisul însoțește
cum o copilă mama, din abur de livadă,
nu-i tăietură unui copac lăptos
ca norul primăverii ce, de-asemeni, naște,
nu-i deal spre alt deal,
nici nu-i valea cu făclii de iarbă
(înspăimântătoare) aseme-
nea cântecului de cucuvaie,
nu-i un bot de rechin și pretutindeni mare,
nu-i pâinea cea cu sângele meu frământată
să hrănească alt sânge,

hai, ia-mă de mână
și dă-mă îngerilor,
măicuță!

(Poeme din cartea NEVOITOR, de Alex Gregora, Editura PIM, 2019)

Care să fie cărțile cele mai citite, autorii cei mai căutați?

Livre et Lire a realizat clasamentul celor mai citite cărți

Text: Corneliu Vlad

Cine e cel mai mare scriitor al lumii din toate timpurile nu poate să decreteze nimeni, dar oricine poate să-și dea cu părerea. Nichita Stănescu îmi spunea la Viena, pe la jumătatea anilor 1970, când venise să-și primească Premiul Herder, că, în felul lui, fiecare poet (adevărat) se poate vedea a fi fiind cel mai mare. Dar care este cel mai tipărit, răspândit, comentat sau – și mai precis – cel mai vândut/cumpărat, (se presupune, prin aceasta, și preferat, citit, citat etc.) ne-o spun, riguros, statisticile. (Deși, uneori pot fi și ele parșive. Acum câteva decenii, clasamentele UNESCO ne încunoștințau an de an că autorul cel mai tipărit este V. I. Lenin, căci editurile din URSS îi imprimau frenetic omniprezentele „Opere" în milioane și miloane de exemplare în toate limbile Pământului.) Estimările de astăzi sunt însă mai aproape de realitate, în orice caz, infinit mai plauzibile. Bunăoară, topul întocmit de site-ul britanic www.lovereading.co.uk, care a luat în calcul vreo 40 de opere de căpătâi din literatura universală.

Să remarcăm mai întâi, în treacăt, că „Romeo și Julieta" nu figurează în această listă a privilegiaților, chiar dacă a fost imprimată în 902 ediții și în peste 80 de traduceri. Și nici măcar Shakespeare, cu oricare dintre capodoperele sale (deși clasamentul e făcut în Marea Britanie).

Biblia, cea mai vândută carte din toate timpurile

Pe locul întâi, în această listă, se află, desigur, Biblia, cu patru miliarde de exemplare. Este cartea sacră a religiilor ebraică și creștină, cartea cea mai vândută (sau dăruită) din toate timpurile. Ea este alcătuită din Noul și Vechiul Testament (Biblia ebraică) și înțelepciunile cuprinse în conținutul ei sunt citate în cele mai diverse împrejurări. Pe locul secund, Coranul, trei miliarde de exemplare, considerat de către musulmani drept primul manuscris de limbă arabă. Coranul a fost scris de Mahomet, primele sale versiuni, imprimate pe coajă de palmieri, pietre netede, foi de papirus sau omoplați de cămilă, și-au găsit forma definitivă în anii 650-655 și scrierea sa este astăzi tradusă în peste 50 de limbi.

Locul al treilea revine unei cărți politice, „Citate ale președintelui Mao Zedong", în 800 milioane de exemplare. Faimoasa „Cărticică Roșie" a fost publicată în 1964 în RP Chineză, a fost tradusă în 20 de limbi, 34 de ediții. Cartea de beletristică apare abia pe locul al patrulea: „Don Quijotte de la Mancha", de Miguel Cervantes, publicată pentru prima oară între 1605 și 1615. Însumează astăzi 500 milioane de exemplare.
Pe locul al cincilea este „Harry Potter", de J.K. Rowling, 450 milioane de exemplare. Tradusă în 67 de limbi, în 298 de ediții, este cartea cea mai vândută în acest început de secol XXI. Urmează alte două cărți scrise de autori de limba engleză: locul al șaselea – „Povestea a două orașe" de Charles Dickens (185 milioane de exemplare) și locul al șaptelea – „Stăpânul inelelor" de J. R. R. Tolkien (1500 milioane de exemplare).
Pe locul al optulea este „Micul Prinț", al lui Antoine de Saint-Exupery (140 milioane de exemplare), urmată pe locul al nouălea de „Visul din Pavilionul Roșu" de Cao Xuequin (prima ediție în 1791), carte considerată marea capodoperă a prozei tradiționale chineze. O altă carte pentru copiii de toate vârstele, pe locul al zecelea, „Alice în Țara Minunilor" de Lewis Caroll (100 milioane de exemplare), publicată în 513 ediții și 97 traduceri.
O sursă franceză, Livre et Lire, a făcut un clasament al cărților cele mai citite, pe baza unei anchete de opinie din care a reieșit următoarea ierarhizare: Agatha Christie – „Zece negri mititei", prea puțin cunoscuta Agnes Lepid – „Chiar înainte de fericire", Alexandre Jardin – „Fanfan", Aleksandr Pușkin – „Evgheni Oneghin". Antoine de Saint-Exupery cu „Micul Prinț" este abia pe locul 11, Dostoievski pe locul 36 cu „Crimă și pedeapsă", Alexandre Dumas pe locul 37 cu „Cei trei mușchetari", Gabriel Garcia Marquez pe locul 44 cu „Un veac de singurătate". Cu puțin înainte de locul 100 au avut șansă și George Orwell (locul 97) cu „1984" urmat de nelipsitul Paolo Coelho cu „Alchimistul" (locul 98). Pentru cititorul de literatură, este parcă selecția cea mai atractivă. Dar dacă gusturile nu se discută, clasamentele pot fi luate în discuție…

Tudor Arghezi, pe numele său adevărat Ion N. Theodorescu

La Judecata de Apoi a poeților.

Text: Paul Rogojinaru
Foto: Dan Căliman

Unul dintre cei mai mari poeți pe care i-a zămislit țara asta, fabulos mânuitor al cuvântului scris, creator de imagini prin vibrante slove, îndrăzneț ca atitudine, pamfletar cu greutate, romancier (când și când), Tudor Arghezi a contribuit decisiv la dezvoltarea liricii românești și la îmbogățirea literaturii române, cum puțini au fost în stare s-o facă. Toți cunoaștem (sau ar trebui să cunoaștem) traseul trecerii sale prin viață și solida sa operă literară. În îndelungata sa activitate poetică a avut însă vreme să fie adulat până la lacrimă, dar și răstignit, de multe ori, pe Golgota criticii, justificate sau nu, a confraților săi, unii obiectivi, alții numai invidioși. Cum latura luminată prin laude, aprecieri și premii a operei lui Arghezi este mai degrabă cunoscută și întipărită în mintea și inima cititorului, încercăm să prezentăm mai jos și critica adusă acestuia, cu gândul bun că, dacă ar fi fost un poet oarecare, șters, fără valoare literară, n-ar fi fost mulți nici care să-l laude, dar nici care să-l critice. Spre exemplificare, am apelat la câteva articole din publicistica lui Constantin Noica, articole cuprinse în volumul „Semnele Minervei".

Constantin Noica, despre revista „Bilete de papagal": „(...) n-o citeam, fiindcă scria în ea un oarecare Tudor Arghezi"

„Tudor Arghezi este, de un an și mai bine, în proces direct cu cititorul. Nimeni nu poate contesta că autorul potrivirilor de cuvinte este un poet autentic, dar asta nu mă poate împiedica pe mine, cititor, ci, dimpotrivă, mă obligă să subliniez cu roșu impurităţile cotidiane pe care le revarsă marele poet – și să numesc prostie ceea ce este. Abuzând de ușurința scrisului, Tudor Arghezi inundă zilnic teancuri de hârtii cu cerneală violet. (Ştiţi de ce zic cerneală violet: pentru că e a conţopistului, și ceea ce face, la fiecare răsărit de soare, d-l Arghezi e o meserie de conţopist.) Simultan deci cu literatura autentică și inestimată suficient până astăzi, un mare poet face literatură de conţopist. Transcrie, din gând, pagini întregi de cuvinte, ori mediocru alăturate, ori superficial de bine – și-și duce traiul în consecință. Cum să calific această îndrăzneală? Când o femeie din lumea bună se face dansatoare de varieteu, ea are obrazul să-și aleagă un nume fals. D-l Arghezi nici măcar decența asta nu ne-o rezervă. Și-n fiecare zi, sub masca numelui său, ne solicită tributul de doi lei pentru toate mediocrităţile. Multă vreme am cumpărat Bilete de papagal pentru că era foaia d-lui Arghezi, dar n-o citeam, fiindcă scria în ea un oarecare Tudor Arghezi. Recent, mai mult din spirit de perversitate, am citit o bucată. Se numea Fecunditate. Bietul Tudor Arghezi! Vorbește despre o familie compusă din 25 de membri și, după multe calcule literare, descoperise că «se lustruiesc zilnic cincizeci de ghete».Vă asigur că (dacă nu sunteţi prea răi) vă înduioșaţi. Și nu-mi daţi dreptate când consider că e un act de înaltă asistenţă intelectuală subscripţia tuturor anonimilor admiratori ai lui Tudor Arghezi, pentru asigurarea unei vieţi liniștite, cum se cuvine pentru olimpici, în locul neîncetatei mediocrizări, contra a doi lei? Da, vorbesc bine clăcașii lui Tudor Arghezi: «Zalea sa de aur nu poate fi murdărită de stropul de cerneală». Mai cu seamă când purtătorul ei s-a vârât în mocirlă".
Sau, altă dată, tot tânărul gazetar consemnează: „D-l Tudor Arghezi a acordat un prețios interviu «despre alții». Interviul este prețios nu atât prin lucrurile spuse – d-l Arghezi pare a fi evitat să spuie tot ce era mai interesant asupra d-sale - , cât mai ales prin frumusețea stilistică în care e redat. E aproape de mirare cum cel care a redactat interviul a putut menține frumoasa dispoziție a vorbei d-lui Arghezi. Dintre cele spuse, sunt de reţinut câteva fraze și acestă explicare reușit estetică a îndepărtării sale de credință. Vorbind despre Gala Galaction, d-l Arghezi spunea că a început prin negaţie și că «în negaţie timbrul lui ar fi sunat mult mai profund». Urmează această justificare: «Căci

Opera lui Tudor Arghezi a contribuit la îmbogățirea literaturii române

Tudor Arghezi sub condeiul critic al lui Constantin Noica

Tocul folosit de marele scriitor

nu te apropii de Dumnezeu lăudându-L. Lui Dumnezeu nu-i place lauda fără măsură și ești mai aproape de El negându-L, mai aproape de principiul Lui. Și evenimentele literare care au respins pe Gala Galaction de la încoronarea mult meritată, cum și unele amărăciuni care-i vin direct din Biserică, mă fac să cred că într-o bună zi prietenul meu se va dezbrăca și-și va lua drumul lui...»".

„Vocabularul neconvențional" al lui Tudor Arghezi

Într-un alt număr al Semnelor Minervei, referitor la „vocabularul neconvenţional" al lui Tudor Arghezi, stă scris: „D-l Camil Baltazar vorbea, într-un număr nou al Tiparniţei literare, despre imitatorii lui Arghezi, care, aflând în pamfletele lui un vocabular de drept trivial, își iau dreptul să-l utilizeze și ei. Ca o dovadă în plus a acestui fel de a gusta literatura cuiva, transcriem, deși ne vine greu, câteva rânduri din introducerea pe care o făcea intervievatorul de mai sus d-lui T. Arghezi: «În cariera sa de poet, de profesor și de jurnalist, Arghezi a sculptat statui și statuete în marmoră și în jad, în piatra ponce și în cocă, în noroi și în fecale». Același scria ceva mai sus că atunci când stai de vorbă cu Arghezi «te descalţi de copite și le lași afară, ca la ușa unei geamii orientale». Dar la ușa unei geamii orientale mai faci ceva: te speli.....
Am menţionat mai sus și revin: a apărut un nou număr al Tiparniţei literare. Nu este locul, la aceste însemnări, să-i discutăm conţinutul și valoarea. Ne place gestul îndârjit al d-lui Camil Baltazar de-a-și scoate revista, împotriva indiferenţei publice care, în acest sezon, s-a întins peste tot ceea ce putea cuprinde: oameni și vorbe. Pe d-l Camil Baltazar viaţa însăși l-a învăţat să fie dârz. Poetul din el, deși talentat, este cu rea-credinţă ignorat de jumătate din critica românească. Și, nedreptăţit sau nu – în ambele cazuri –, simpatizezi, omenește, cu un destin încoronat cu laurii înfrângerilor". Referitor la o anchetă literară făcută de revista Kalende în privinţa „noii spiritualităţi", Noica este, din nou, ironic: „S-a grăbit să răspundă domnul Arghezi. Răspunsul său, inutil și infecund, mărturisește numai o oarecare abilitate de a găsi expresia care alunecă pe lângă idee, dând impresia că o pătrunde: e abilitatea celui care înconjoară tacticos și elegant un lucru, fără să-l poată scoate din starea de enigmă, dar uitându-se la tine cu aerul semeţ al celui care a reușit. De ce se amestecă peste tot d-l Arghezi? Nu-și dă seama că irită cu abuzul prestidigitaţiei de condei pe care o are? Dacă cineva o face pentru a-și câștiga pâinea zilnică, atunci propun celor pe care-i înţeapă scrisul d-sale să facă o colectă necesară îndepărtării dintr-o profesiune în care nici ceilalţi nu-l vor, nici dumnealui nu stă de bunăvoie. În orice caz, răspunsul d-lui Arghezi e «excepţional», meritând ca atare să fie parcurs de cei care vor să vadă câte nu face omul pentru un ban...".
Și tot Noica, în cronica sa, despre apariţia numărului 2 al Săptămânii literare: „Te primește chiar la intrare ubicuul domn Arghezi. Îţi povestește o anecdotă cu Verlaine, teoretizează ceva pe socoteala acestuia, te plictisește cu amintiri autobiografice, explică de ce s-a făcut publicist și nu zugrav (fiindcă e mai ușor să transporţi hârtii și idei, decât paletă și culori!), arată că meșteșugul literaturii e greu, pentru că ai material limitat de cuvinte (nu descoperiţi nici acum de ce Tudor Arghezi e superficial?) – apoi te părăsește brusc, fără încheiere ori bună-ziua...". Evident, că ce am transcris mai sus nu știrbește cu nimic aura de mare poet național a lui Tudor Arghezi. Așa era și se scria în spiritul vremii și al vremurilor! Iar Tudor Arghezi nu numai că nu a părăsit vreodată „brusc, fără încheiere ori bună-ziua" literatura română, ci va dăinui împreună cu ea, îngemănat, înfrăţit, împletit, cât vom exista ca neam ori cât vom fi vorbitori de aceeași limbă cu el. „Nu-ţi voi lăsa drept bunuri, după moarte,/ Decât un nume adunat pe o carte...", scrie în Testament-ul său literar. Un nume care va dăinui veșnic în cuprinsul marii cărţi a Istoriei Literaturii Române!

Unul dintre manuscrisele lui Tudor Arghezi

Imaginea evreului în arta vizuală europeană

Text: Ciprian Vîrșescu

Subiecte legate de istoria evreilor și modul lor de a trăi au trezit întotdeauna un interes special altor popoare. Multe lucrări ale artiștilor și scriitorilor iluștri au fost dedicate subiectelor legate de istoria, tradiția sau specificului vieții evreiești. Un astfel de interes pentru poporul evreu, se poate explica aparent prin unicitatea istoriei și a trăsăturilor acestui popor. Poporul evreu a trecut prin atâtea evenimente dramatice dar, în ciuda numărului său mic și a faptului că de 2000 de ani poporul evreu nu avea propriul stat, el continuă să existe și să-și mențină originalitatea. Evreul apare ca tematică a multor opere de artă și paradoxal este că pictorii evrei aproape că nu sunt până la începutul modernității. Chiar și acum, această meserie nu a fost identificată printre evrei. Aici, un rol ar putea avea concepția despre imagine în cultura iudaică și interzicerea reprezentărilor prin imagini. Prin urmare, dacă analizăm lucrările care îi portretizează pe evrei, ne putem crea o idee despre cum erau văzuți evreii de alte popoare, prin prisma pictorilor de diverse naționalități.

Primele reprezentări ale evreilor sunt ale celor contemporani cu Iisus Hristos

În arta europeană, cu precădere creștină, imaginea evreului apare încă din primele secole ale erei noastre, dar punctul culminant este atins în Evul Mediu, atunci când se cristalizează imaginea evreului imaginar, cum îl cunoaștem astăzi. Primele reprezentări ar fi ale profeților sau evreilor contemporani lui Iisus Hristos. Profeții și strămoșii care populează Vechiul Testament nu-și dezvăluie adevărata identitate în raport cu versiunea alterității, ci cu cea a continuității sau a prefigurării tipologice. Evreul devine Celălalt abia atunci când se distinge de Același (de Sinele), ignorând, negând sosirea lui Mesia și apoi uciderea Lui. Pentru a putea contura exact caracterul fantasmatic și imaginar al acestui Celălalt, el trebuie problematizat în contextul unui imaginar particular, îndeosebi prin intermediul dialecticii care, la nivelul vieții sociale, a fost multă vreme constant supusă unui ansamblu de presiuni. Având în vedere că evreii nu se diferențiau de restul populației europene prin nicio trăsătură vizibilă (culoarea pielii, statură, alură), Biserica - puterea seculară, dar și cea rabinică - i-a obligat, începând cu secolul al XIII-lea, să poarte semne vestimentare specifice, mai exact rota – o bucată de stofă rotundă, în general galbenă, ce se fixa de haine -, o pălărie țuguiată și caftanul. Astfel se poate observa apariția unui număr de stereotipuri fizionomice, ca nasul coroiat, ochii bulbucați și părul roșcat. Așa cum au demonstrat studiile recente, consacrate istoriei sociale a aparențelor, „diferența" iudaică s-a conturat în cursul Evului Mediu, la capătul unui proces lent și laborios, pe care imaginea picturală nu l-a asimilat decât cu mare dificultate și într-o manieră contrastantă (n.a. - *Stoichiță, Victor, Imaginea Celuilalt. Negri, evrei, musulmani și țigani în arta occidentală în zorii epocii moderne 1453-1800, Humanitas, București, 201, p.95*). Acest proces se observă începând cu sfârșitul Evului Mediu în opera primului artist, pe care izvoarele nu ezită să-l califice drept modern, Giotto.

Giotto di Bondone, Trădarea lui Iisus

Ilustrate cu diamante și nuduri

Text: Daniel Mariș

O încărcătură emoţională aparte ce-și are punctul de plecare din oglinzile voalate ce reflectă imaginile impactului eului cu existentul, ne propune Paul Gorban în al său „rubinul ce curge pe răni ca o fiară” (Cartea Românească EDUCAŢIONAL, 2019). Un mecanism al lumii în jurul căruia coagulează arhitectura vagă a interogaţiei umane prin cuvânt, de o tonalitate gravă, dusă până aproape de limitele tragicului se întinde cu o consecvenţă a spiritului peste căutarea identităţii și raportarea ei la filozofia cameleonicelor manifestări ale posibilului: „cu fiecare zi care trece descopăr/ tot mai mult că suntem fiecare/ câte o păpușă matrioșca/ de la naștere până la moarte/ ne înghesuim în fiecare clipă/ în câte o păpușă matrioșca/ și așa până când ne obișnuim cu ideea/ că zilnic singuri ne îngropăm/ într-o uriașă păpușă matrioșca/ păpușă cu care se joacă până la urmă/ o fetiță sau un băiat pe care Dumnezeu/ se face că îl uită pe dinafară” (uitaţi pe dinafară).

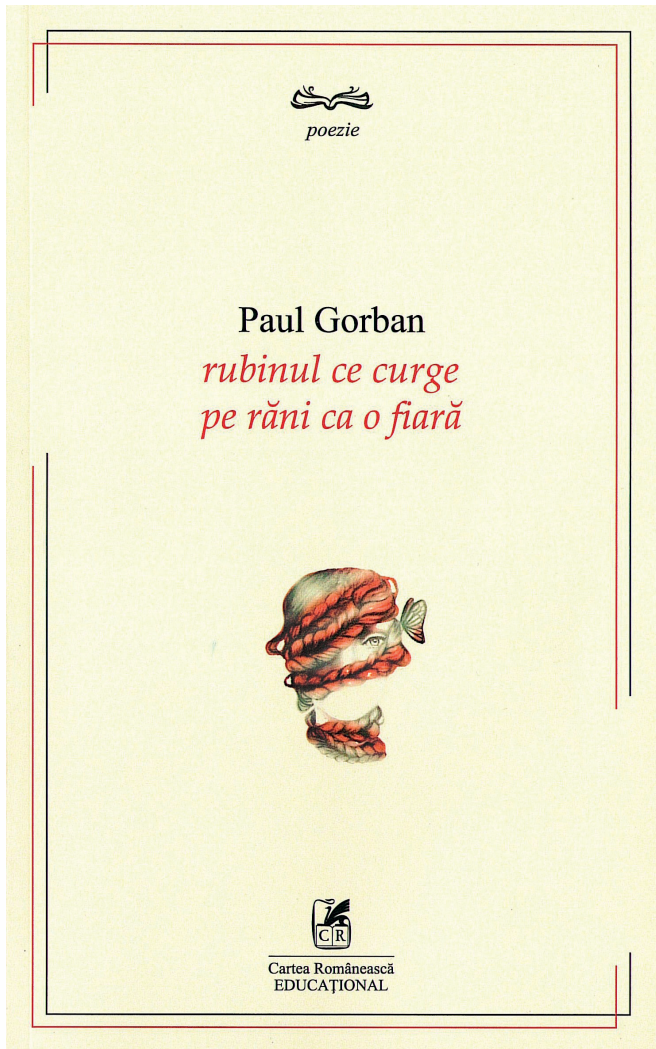

O experienţă ciclică ontică

Experienţa impasului, ce poate fi conștientizată și ca o fereastră spre ireal permite contemplarea și chiar elucidarea unui climat profund, capabil să păstreze vibraţiile elanului, a acelei nevoi metafizice de eliberare din ispita și realitatea descompunerii: „în fiecare zi/ pe prospectul medicamentelor/ citesc câte un descântec despre moarte/ apoi ca toţi oamenii ies pe străzi/ cu inima în lesă și privesc/ decolteurile sub formă de inimă ale femeilor/ care din când în când/ au nevoie de puţină tandreţe” (rufele întinse pe sârmă la soarele cardiac). Radiografiile acestor stări de spirit, propensiunea spre o autoconstruire interioară a inefabilului aureolat cu „gloria de sine” a sufletului și a formei, înlătură crisparea și produce senzaţia unei radiaţii exercitată prin intuiţii, în figuraţia lor „vizibilă”. Un circuit vital așadar, într-o lume a aparenţelor unde foamea de spaţiu și cunoaștere se învecinează cu sentimentul alterităţii funciare, în cadrul unei experienţe ciclice ontice: „în fiecare noapte/ îmi văd oasele strălucind/ în aerul care coboară/ ca o piele de tigru peste mine/ și în oglindă mă privesc/ cu multă grijă minute în șir/ până când din nudul/ spart de razele lunii/ un suflet nou/ gata să coboare cu liftul/ pipăie chipul/ unui înger cunoscut” (nudul spart de razele lunii). Putinţa unei alegeri aliază forţele adânci, genuine ale sufletului: „cu cât boala se agravează/ cu atât mai mult înfloresc/ în mine îngerii”. Așa sunt cuprinse uneori momentele marilor geneze. Menite supravieţuirii prin propriile proiecţii, ÎNGERII. Neliniștea necunoscutului și efectul său catartic, prin existenţa sa concretă, ce minune, ce fast! Magicul ochi, „rubinul ce curge pe răni ca o fiară”, pus în faţa unei instanţe transcendente. Poemele lui Paul Gorban se înfig în timp, cu necruţătoare tăișuri și lasă urme. Similitudinile revelatoare, într-o stare de balans dau greutate obsesiei limitării temporale a existenţei: „pe stradă văd oameni care din cer/ atârnă ca niște copaci negri/ văd nudul fără trup/ nudul de care nu poate să îţi fie rușine/ atunci când de frică te urci în taxi/ să ajungi mai repede acasă” (nudul fără trup). Prezentul ca suport aparent al evocării, prin incursiuni iniţiatice de tip comando în conștiinţă provoacă o autentică germinaţie de necunoscut, de intensitate afectivă. Unda de șoc pare una a aștepţării încordate, a tâlcuirii visului, o parabolă străvezie a unei realităţi înfrigurate de presimţire a unei vini tragice. Purtând amprenta unei senzualităţi uimite, topită într-o luciditate liturgică, Paul Gorban parcurge o dialectică a revoltei și împăcării, reușind să devină tot mai mult el însuși.

Casa Mărțișor,

Text: Paul Rogojinaru
Foto: Dan Căliman

Într-o sâmbătă banală, de mijloc de februarie, am plecat, nu „Cu bastonul prin București", ci cu prietenul fotoreporter, să vizităm Casa Memorială „Tudor Arghezi – Mărțișor", cu gândul bun că, obligată prin numele imobilului și al străzii, aici, primăvara musai trebuie să vină mai devreme. Deșirată ca o ață între Calea Văcărești și Șoseaua Olteniței, strada Mărțișor e o stradă ca mai toate străzile din Bucureștiul de azi, sufocată de puzderia de clădiri din beton și sticlă, fără să mai păstreze ceva din farmecul romanțios al perioadei interbelice, din vremea când Arghezi își cumpăra aici terenul pentru viitoarea reședință. Singurul spațiu rămas intact într-un timp încremenit este cel de la numărul 26, adică exact unde mergeam noi să întâmpinăm anticipativ primăvara.

„Doamne, fă-i bordei în soare..."

Înainte de a intra pe poarta muzeului, prin ochiurile gardului din sârmă vopsit în verde, dintâi vezi grădina. Întinsă pe aproape două hectare, livada de pomi fructiferi așteaptă, la rându-i, primăvara. Răstigniți, cu ramurile ridicate spre cerul rugăciunilor, scorojiți de vreme și de bătrânețe, obosiți să tot dea rod an după an, de aproape un secol încoace, pomii încă picotă în iarnă, visând, odată cu păsările așezate pe ei, la apropiatul timp, când florile albe vor ademeni parfumat roiuri de albine ori când vântul își va face culcuș printre muguri blonzi. Când intri pe poartă, pe la jumătatea aleii largi, un câine gras, rotund și lunguieț, în același timp, ca un obuz de tun, începe să hămăie dogit, alergând greoi până la gardul de sârmă, care-i delimitează spațiul. Nu, nu e Zdreanță, nu e nici flocos, nici făcut din petice și n-are nici farmecul patrupedului care ne-a veselit copilăria și, pe pariu!, nici ouă nu mâncase, nici gura nu-i mirosea. Lătra, așa, ca să-și justifice existența și generoasa porție de mâncare zilnică!

„Nu mai nalt decât o floare/ Și îngust cât o ureche..."

La mică distanță se vede, în toată splendoarea ei, casa lui Arghezi. Ce diferență între poezie și realitate (parcă el se adresa unui confrate că, una spui și alta fumezi!), căci, dacă ne gândim la versurile din „Cântec pentru adormit Mitzura" (Doamne, fă-i bordei în soare/ Într-un colț de țară veche/ Nu mai nalt decât o floare/ Și îngust cât o ureche...), impunătorul imobil de 18 camere, plus dependințe, numai a bordei nu arată și, parcă, nici florile nu cresc până la etajul cu acoperiș! De îngustimea urechii, ce să mai vorbim...! Dar, foarte bine că e așa, fiindcă ar fi fost nedrept ca toți poeții, care au însemnat ceva pentru literatura română, să trăiască și să moară săraci!

„Poezia este însăși viața, e umbra și lumina care catifelează natura și dă omului senzația că trăiește cu planetele lui în cer" – Tudor Arghezi

Totul e istorie: cu Ceaușescu la un pahar cu vin

Casa, vopsită în roșu și alb și pe dinafară și pe dinăuntru, ca un șnur de mărțișor, are parter și etaj, însă numai etajul este destinat vizitatorilor. Când urci scara spre etaj, de-a lungul peretelui sunt înșirate fotografii cu Arghezi, unele înfățișându-l în momente de mare prietenie și cordialitate cu Ioan Gheorghe Maurer și cu Nicolae Ceaușescu. Unii vor fi fost poate indignați de expunerea lor „la vedere", însă istoria e istorie, și din două, una: ori Ceaușescu, cât era el de zbir avea sensibilități lirice, ori Arghezi, ca să aibă o bătrânețe liniștită și să-și vadă lucrările publicate, se făcea frate cu dracu', până trecea puntea (numită tipărire și tiraj). Ori amândouă... Dincolo, însă, de toate sucirile și răsucirile istoriei, Arghezi rămâne, incontestabil, unul dintre cei mai mari poeți pe care i-a zămislit neamul românesc. Ori, pentru cei de ieri, care i-au fost contemporani, pentru cei de azi și pentru cei ce vor veni, asta contează!

Cu bastonul prin casa lui Arghezi

Când ajungi la etaj, în holul larg se află un birou din lemn masiv, sculptat ca o ladă țărănească de zestre, iar pe peretele din față te privește drept în ochi un tablou cu maestrul odihnindu-se în fotoliu, cu mâna sprijinită neglijent pe unul din brațele acestuia. Pe peretele din stânga sunt tot poze înrămate cu Arghezi, cu nelipsita-i bască pe cap, într-una din ele fiind cu soția, Paraschiva, la o plimbare prin Herăstrău. Părăsim holul și, în stânga, intrăm în „camera de reverie", cum o numea poetul. O bibliotecă, un pat din fier, o sobă, un radio de epocă și un birou compun mobilierul. Pe birou, alături de ochelari și un toc cu peniță, se află o foaie de hârtie, scrisă de mână, cu poezia „Cuprinsul". Urmează „camera cu meda-

Rămășițele pământești ale familiei marelui scriitor își petrec veșnicia în curtea Casei „Mărțișor"

un univers al cuvintelor și vieții lui Tudor Arghezi

„Viața noastră oscilează între două contradicții: datoria de a spune adevărul și necesitatea de a-l ascunde" – Tudor Arghezi

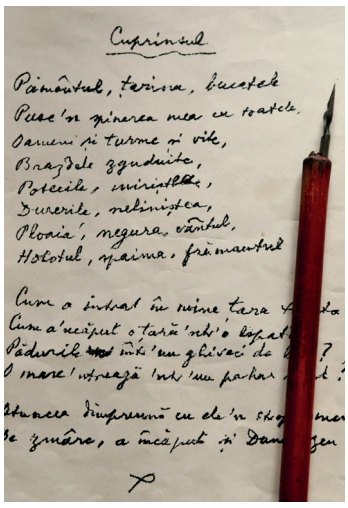

Manuscris original al scriitorului

lii" unde, într-o vitrină, stau frumos aranjate numeroase medalii și decorațiuni primite atât de la Regele Carol al II-lea, cât și din partea regimului comunist. Cea mai importantă este, însă, distincția Gottfried von Herder, primită în anul 1965.

Păpuși și umbrele japoneze

Intrăm apoi în dormitorul soților Arghezi, unde se află un pat dublu, două dulapuri, o masă cu oglindă pentru machiaj și aranjat părul, două umbrele japoneze și trei păpuși realizate pe comandă. Sufrageria, mobilată cu piese Biedermayer, are ieșire spre balcon, iar în vechea cameră de baie este așezată o masă cu postamentul din piatră, pe ea aflându-se macheta casei, câteva sifoane și vase pentru igiena corporală. În verandă este un birou de nuc sculptat, acoperit cu piele neagră, un magnetofon cumpărat de la Moscova, în 1956, și obiecte casnice: butoiaș de țuică, furcă de tors, storcător de rufe. Alături, camera cu jucării a copiilor mai păstrează tăbliițele cu linii și pătrățele, pe care au învățat să scrie și să socotească cei doi copii ai familiei. În ultima cameră, numită „laboratorul", își prepara singur Arghezi esențele de brad și trandafir pentru apa de colonie.

Mormintele de sub nuc ale familiei

Ieșim, din nou, în curtea unde dă să vină primăvara. În fața casei, umbrite, vara, de frunzele unui nuc plantat de Paraschiva în anul 1926, când au cumpărat terenul, sunt trei morminte: al lui Arghezi, al Paraschivei și, mai nou, al Mizurei, consfințind punctul terminus al trecerii lor prin viață. La 10-15 metri distanță, aproape de gardul de sârmă ce împrejmuiește livada dinspre stradă, sunt cușca și mormântul lui Zdreanță. Atât de mult l-au iubit soții Arghezi, încât, considerându-l un membru important al familiei, au simțit nevoia să-i inscripționeze pe o tăbliță, ca la oamenii îngropați, data nașterii și data decesului: 25 mai 1942 – 18 iunie 1958. Tot în curte, ceva mai în spate, se află tipografia unde, din păcate, Arghezi a reușit să tipărească numai o carte: „Drumul cu povești". Iar noi am încălecat p-o șa și v-am spus povestea Casei Memoriale Mărțișor așa, și ne-am luat drumul spre casă. Asta, însă, nu înainte de a încheia zicându-vă că, la plecare, pe aleea pe care am intrat, ne-a urmărit tot versul arghezian: „Nu mi-e zidită casa de șiță peste Trotuș/ În pajiștea cu crânguri? De ce-aș fi trist? Și totuș...".

În anul 1926, Arghezi a cumpărat terenul de 17.250 mp, pe care și-a construit celebra locuință „Mărțișor", chiar în vecinătatea închisorii Văcărești

„O noapte furtunoasă", opera literară care a dărâmat barierele filmului

Text: Elena Boholț

Unul dintre cei mai prolifici și admirați scriitori români este Ion Luca Caragiale, după ale cărui opere literare au fost realizate până acum, nici mai mult, nici mai puțin de 25 de ecranizări. Dramaturg, nuvelist, pamfletar, poet, scriitor, director de teatru, comentator politic și ziarist român, anul acesta, pe 1 februarie, s-au împlinit 168 de ani de la nașterea marelui Caragiale. Despre opera și viața lui Ion Luca Caragiale s-a scris enorm, însă Nicolae Iorga, în calitate de critic literar, a surprins spiritul scriitorului într-o frază excepțională: „Geniul lui era unul din punctele nediscutate ale crezului național. Și tot disprețul pe care-l arunca el admiratorilor și invitaților săi n-ajungea ca să-i știrbească – lucru rar pe lume – dreptul de a zice și de a face oricui orice, de a jigni sentimentul public în orice formă, de a sta împotriva vremii sale, și când greșea ea, și când era el greșitul". Pe când avea 27 de ani (în anul 1879), Caragiale a publicat în „Convorbiri literare" textul piesei de teatru „O noapte furtunoasă", iar după prezentarea elogioasă a acesteia în viziunea lui Titu Maiorescu, piesa a ajuns pe scena Operei Române în anul 1935. Succesul a fost enorm, iar de aici, la ecranizare, a fost un singur pas.

„Onoarea de familist" a lui Jupân Dumitrache creează momentele principale ale hazului din „O noapte furtunoasă"

Regizorul Jean Georgescu a realizat în anul 1943 filmul cu același nume „O noapte furtunoasă", a cărui premieră a avut loc în același an, pe 22 martie, la Cinema „Aro".

Filmările au avut loc în perioada celui de-Al Doilea Război Mondial

Filmările „Nopții furtunoase" s-au desfășurat în anii 1941-1942, perioadă în care România se afla în stare de război, în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Realizarea a fost extrem de complicată, mai ales că afară se putea lucra numai pe timpul nopții. Conform scenariului filmului „O noapte furtunoasă", scris tot de Jean Georgescu, exterioarele au fost construite într-un studio foarte mic, de numai 18 m x 11 m, loc unde, de regulă, se făceau înregistrări muzicale. Chiar și în aceste condiții, pelicula realizată de Jean Georgescu reprezintă o capodoperă a timpurilor. În rolurile principale au fost distribuiți Alexandru Giugaru (Jupân Dumitrache, negustorul de cherestea, zis „Titircă Inimă-Rea"), George Demetru (tejghetarul Chiriac, omul de încredere al lui Dumitrache), Ion Baroi (Spiridon, băiatul de „precopseală"), Radu Beligan (Rică Venturiano, arhivar la Judecătoria de Ocol, student în drept și publicist), Maria Maximilian (Veta, consoarta lui jupân Dumitrache) și Florica Demion (Zița, sora Vetei). Jupân Dumitrache este imaginea perfectă a negustorului de mahala, care stârnește amuzamentul prin intepretare. De fapt, rolul lui Alexandru Giugaru a fost definitoriu pentru cariera sa artistică, el fiind considerat un creator al tipurilor caragialeene. Schimbul de priviri dintre Jupân Dumitrache și Rică Venturiano, sau urmărirea stângace a publicistului îndrăgostit, care îi făcea ochi dulci Ziței și, nu în ultimul rând, urmărirea și prinderea lui Venturiano în casa negustorului, stârnesc hohote de râs de câteva decenii încoace. Iată că în luna martie, se împlinesc 77 de ani de la premiera filmului, iar Caragiale cu a sa „Noapte furtunoasă" stârnește zâmbete și controverse. Voi încheia cu părerea criticului și istoricului literar Garabet Ibrăileanu, care ne oferă argumentația perfectă a acestei opere: „Așadar, genul dramatic, în sfârșit, matur și critica socială modernă în forme de artă au răsărit în mintea unui om care abia avusese timpul să deschidă bine ochii asupra lumii și care nu învățase la școală mai multă carte decât un copist. Dar acest om avea o inteligență spăimântătoare (căci acesta este cuvântul). Cei care l-au cunoscut personal își dau și mai bine seamă de puterea acestei inteligențe. Noi credem că el era dintre acei oameni pe care condeiul îi paralizează și că ceea ce a scris e, pe de o parte, foarte puțin din ceea ce avea complet imaginat și, pe de alta, inferior imaginii din minte".

Amorul de mahala dintre Veta și Chiriac (cel care trebuia să păzească „onoarea" negustorului) stârnește zâmbete

Radu Beligan, în rolul lui Rică Venturiano, este ziaristul incult și demagog , pe umerii căruia Caragiale a pus ura și disprețul societății

Teatrul ionescian al absurdului este o declarație de dragoste pentru viață și oameni

Text: Milena Ispas

Preoții spiritului creator românesc, au înălțat un univers al filosofiei, culturii și artei, iar gândul lor a devenit scena ideilor ce descriptează sensul vieții. Unul dintre acești aleși ai sferei conceptelor despre lume și viață, a fost scriitorul Eugen Ionescu, un răzvrătit al canoanelor artistice și literare. Născut în Slatina, la 29 noiembrie 1909, viitorul scriitor își va petrece copilăria în Franța, unde tatăl lui și-a continuat studiile la Facultatea de Drept. Acolo, după cum mărturisea mai târziu, „(...) timpul nu exista! Trăiam doar prezentul. Trăiam cu har, cu bucurie", dar destinul urma să fie fracturat de despărțirea părinților care-l aruncă în brațele unei mame vitrege. Marcat de labirintul surprinzător al experiențelor în care a evoluat, expus schimbărilor radicale ale istoriei, a manifestat o luciditate radicală ca scriitor și critic literar. Asemeni reprezentanților generației sale, Mircea Eliade și Emil Cioran, își implinește idealul de a deveni unul dintre cei mai mari scriitori ai lumii. În dorința de a schimba sistemul de expresie cu alte mijloace estetice, Eugen Ionescu demolează toate convențiile dramaturgiei tradiționale și pune reflectoarele pe noua concepție a teatrului absurd, iar la 11 mai 1950 are loc premiera piesei „*Cântăreața cheală*", la Theâtre de Noctambules. La vârsta de 23 de ani, Eugen Ionescu mărturisea: „Așa de mult m-am plictisit, încât nu îmi mai vine să-mi pun nici hamletiana întrebare: fantezie fără disciplină? disciplină fără fantezie? sau disciplină plus fantezie? Vă rog să nu râdeți. Această unică întrebare cu trei fețe... sintetizează istoria literaturii universale și toate problemele esteticei literare, de la Noe la americani...". Scritorul descoperise marele efect al teatrului. Așa cum spune chiar el, „cu cât efectul este mai mare, cu atât este mai eficace. Deci teatrul simplificat la extrem, nu poate fi un teatru al nuanțelor".

Scriitorul exprimă n-dimensional manifestarea ignorantă a oamenilor

Prin geniul său creator, ajunge la esența jocului scenic și demască manifestarea absurdă a psihologiei și a naturii umane, indiferent de societate sau moment istoric. Mesajele celor 30 de piese de teatru traduse și jucate pretundeni în lume, sunt o ironie a modului aberant în care trăim. Automatismul obiceiurilor, lipsa de comunicare, asemeni oratorului din piesa „Scaunele" care este mut, reprezintă o ironie despre cei care vorbesc mult și spun nimic, asemeni politicienilor. Golul în care ne zbatem pentru căutarea propriei identități este adus pe scenă de personajele celor doi bătrâni, de 94 de ani, care încearcă să justifice viața, prin căutarea iluzorie a unui scop, dar sfârșesc tragic, ca noi toți dealtfel. Finalul existenței noastre pe pământ, însăși misterul vieții, este motivul pentru care scriitorul exprimă n-dimensional manifestarea ignorantă a oamenilor. Eugen Ionescu, un lucid copleșit de întrebări grave la care nu are răpuns, respectă echilibrul, democrația și liberatatea individului, singurele coordonate care ar putea aduce decență într-o existență ce depășește puterea noastră de înțelegere. Lipsa de sens a manifestărilor civilizațiilor în timp, a absurdului istoriei, se regăsește în piesa „Rinocerii", o expresie a spiritului animalic a celor care gândesc războaiele, a regimului totalitar și a comportamentului dual, nedemn, al celor care trădează demnitatea speciei umane. Teatrul absurdului conceput de Eugen Ionescu este o declarație de dragoste pentru viață și oameni, un strigăt de disperare: Treziți-vă! Într-unul dintre interviuri, a întrebat cu ochii aproape în lacrimi: „De ce trebuie să moară omul?... Voiam să fiu un monah într-o mânăstire și să nu mă rog decât lui Dumnezeu, dar am căzut așa cum am spus într-o piesă a mea, m-am prăbușit, dar am avut totuși această imensă compensație, fata mea și nevasta mea".

„Mediocritatea noastră este aceea care ne determină să părăsim, să renunţăm. Marea iubire nu știe ce înseamnă renunţarea, n-o cunoaște. Ea nu se resemnează niciodată, căci resemnarea, la fel ca eșecul, e pentru mediocri."
– Eugen Ionescu, în „Însinguratul"

Biblioteca Metropolitană București: Inima de dincolo de pagini...

De câțiva ani, la sediul central al Bibliotecii Metropolitane București au loc, săptămânal, recitaluri de operă extraordinare

La Artoteca BMB, din Șoseaua Mihai Bravu nr. 4, a avut loc o expoziție colectivă de pictură, grafică și sculptură în memoria jurnalistului George Stanca, intitulată „O Doamne ce frumoși eram…”

Text: Pavel Stâncă
Foto: Arhivă Biblioteca Metropolitană București

Inima de dincolo de pagini... este cea mai potrivită descriere pentru Biblioteca Metropolitană București (BMB) - instituție de cultură aflată în subordinea Primăriei Capitalei – care, pe lună ce trece, surprinde prin multitudinea și diversitatea activităților desfășurate în filialele sale.

Cine s-ar fi așteptat ca la o blibliotecă să poată sta de vorbă cu Dumitru-Dorin Prunariu, singurul român care a ajuns pe Lună, cu un fotbalist celebru ori cu un bucătar profesionist? Da, toată lumea citește cărți, numai că de data aceasta este vorba de a treia ediție a proiectului „Când voi fi mare”. Pe 22 februarie, cosmonautul Dumitru-Dorin Prunariu, actrița Ioana Ginghina, fotbalistul Marius Niculae, bucătarul profesionist Alex Cîrțu și jurnalistul Andra Soceanu au vorbit în fața copiilor despre profesiile lor, despre pasiune, riscuri, succes și sacrificiu. În prezența a peste 100 de elevi, cele cinci personalități s-au destăinuit și au răspuns întrebărilor despre profesiile lor. S-a dovedit a fi un schimb de experiență intergenerațional necesar pentru dezvoltarea profesională și personală a tinerilor, care au avut șansa să descopere ce înseamnă să fii un adult cu o carieră profesională de succes.

„Dincolo de ziduri, o seară de poveste”

Anul acesta, Biblioteca Metropolitană București continuă să aducă zâmbete pe chipul copiilor internați în spitalele bucureștene. În cadrul proiectului „Dincolo de ziduri, o seară de poveste”, Teatrul de păpuși „Licurici” al BMB și Asociația Taxiul cu Bomboane susțin reprezentații de teatru și de lectură în fața celui mai pretențios și mai sincer public – copiii – în trei spitale bucureștene. Proiectul a început anul acesta pe 18 februarie, și va continua pe tot parcursul anului. Astfel, Teatrul de păpuși „Licurici” va merge în fiecare zi de marți la Spitalul Clinic de Copii Dr. „Victor Gomoiu”, miercurea la Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii „Grigore Alecsandrescu”, iar în zilele de joi se va afla la Centrul de Recuperare pentru Copii „Dr. Nicolae Robănescu”. Alături de copiii aflați în suferință se află și Asociația Taxiul cu Bomboane care, din anul 2012, s-a implicat în diverse acțiuni caritabile precum „Seara de Poveste”, „Pui de Pernă pentru Pui de Om”, „Ciorăpelul cu Bomboane”, „De Vorbă cu Delfinii”.
Prin proiectul „Dincolo de ziduri, o seară de poveste”, Biblioteca Metropolitană București se îndreaptă și către persoanele cu nevoi speciale ducând lectura mai aproape de membrii comunității sale.

„Frânturi de suflet românesc în ipostaze textile”

Pe 23 ianuarie, în preajma aniversării Unirii de la 24 ianuarie 1859, vizitatorii au putut admira, în holul sediului central al BMB „Mihail Sadoveanu” expoziția de costume populare „Frânturi de suflet românesc în ipostaze textile” – curator Lucia Brad Paraschivescu –, o exemplificare a artei populare rafinată de-a lungul secolelor. Desigur că evenimentele desfășurate în filialele BMB sunt foarte multe, însă voi mai aminti câteva dintre ele: vernisajul unei expoziții colective inedite de pictură, grafică și sculptură în memoria jurnalistului George Stanca, concertele extraordinare „Opera la Bibliotecă”, lansări de carte ș.a.m.d. Pentru a putea fi în mijlocul evenimentelor, vă invităm să vizitați site-ul (https://www.bibmet.ro/) și pagina de Facebook a Bibliotecii Metropolitane București (https://www.facebook.com/Biblioteca-MetropolitanaBucuresti/).

Ramona Ioana Mezei, director-general al Bibliotecii Metropolitane București, a moderat și animat întâlnirea dintre generații, „Când voi fi mare”

„Nu urcați, o să vă omoare!"

Text: Elena Boholț
Foto: Dan Căliman

„Nu e întotdeauna cuminte, ba uneori e chiar riscant, să-ți publici articole de ziar după câteva decenii, mai ales când le-ai scris într-o vreme zbuciumată, confuză, isterizată, cum a fost cea din 1989-1991 la noi. Am făcut-o, însă, pentru că o văd ca pe o mărturie din milioane și milioane exprimate public sau nu, despre ce mă încăpățânez să afirm că a fost Revoluția din Decembrie" – ne spune gazetarul Corneliu Vlad, care a făcut gestul, să-i zicem, temerar. De altfel, și cartea care le reunește se cheamă „Și totuși, Revoluția Română". În care, ne asigură el, nu a schimbat nici măcar o virgulă, nici greșelile de tipar sau de formulare. Și autorul ei adaugă: „Un scriitor francez din secolul trecut, Raymond Queneau, spunea că: «Știrile de azi sunt istoria de mâine»". Autorul era atunci unul dintre editorii ziarului „România liberă", devenit vedeta publicistică a momentului și șeful Departamentului Internațional al redacției. În fața biroului său, pe culoarul de la etajul IV al Casei Scânteii, devenită Piața Presei Libere, cum își amintește el într-un articol cuprins în carte, stăteau uneori la coadă pentru a-i lua interviuri ziariști și echipe tv., mai mult decât la serviciul de presă al Casei Albe. Întreaga lume vroia să afle ce e cu România din acele zile de la un interlocutor al locului, coleg de profesie și la îndemână de contactat.

Revoluția și impactul noii Puteri de la București în politica externă

Lansarea cărții s-a făcut la inițiativa diplomatului și politologului Vasile Buga, coordonatorul Centrului „Florin Constantiniu" de studii ruse și sovietice al Institutului pentru studiul totalitarismului, prezidat de venerabilul academician Radu Ciuceanu, care a condus dezbaterile. Au vorbit, cu acest prilej, colonelul Filip Teodorescu, fost șef al serviciilor de contrainformații, ambasadorii Paraschiva Bădescu și Dumitru Preda, istoricul Constantin Corneanu, publicistul Viorel Patrichi și alții, care au convenit asupra utilității și actualității reeditării cărții în dezbatere. Iar Corneliu Vlad a explicat: „Rostul acestei cărți ține de faptul că până acum s-a scris în fel și chip despre Revoluție și impactul ei internațional, dar nimeni nu a stăruit pe politica externă a noii Puteri de la București. Am scris atunci, la cald, în ziar, despre politică externă de atunci a țării, din locul unde lucram și despre ce aflam". Și a fost nu numai în cabinete oficiale și la acțiuni în Bucuresti, ci și în deplasări profesionale la New York, Moscova, Paris, Strasbourg, Atena, Budapesta, Bagdad, a făcut interviuri cu interlocutori americani, sovietici, francezi, germani, italieni, irakieni. Dintre cele 15 cărți publicate până acum (căci, ne spune, mai are și vreo cinci manuscrise, „fete nemăritate", adică nepublicate), Corneliu Vlad spune că aceasta îi este cea mai apropiată și n-ar schimba nimic din ea, chiar dacă după atâta vreme unele aprecieri despre evenimente sau oameni i s-au schimbat: „Așa am crezut atunci și nu poți schimba trecutul". Cu unii dintre cei cu care a convorbit – Silviu Brucan, ziaristul Victor Lupan de la „Le Figaro Magazine" -, s-a angajat în polemici ascuțite, iar secretarului general al NATO Manfred Worner și directorului executiv al UNESCO Federico Mayor le-a pus și întrebări incomode, a amendat aserțiuni apărute în presa internațională, dar a relevat și pozițiile rezonabile și de luat în seamă din aceeași presă. Mai târziu, în timpul primei mineriade din iunie 1990, redacția a fost asaltată de câteva zeci de mineri furioși. A fost singurul din redacție care a îndrăznit să urce, pe scări, până la etajul IV, printre mineri înșiruiți pe trepte, înarmați cu rângi de fier, ciomege, cravase. Un ofițer MApN a intrat în biroul lui și l-a invitat la o „discuție" cu căpetenia minerilor, care a bătut cu pumnul în masă răcnind că „din acest moment, ziarul nu mai apare". Reprezentantul „României libere" i-a cerut să se legitimeze. Violent, dar numai în vorbe, acesta a făcut imprudența să-și spună numele, ceea ce avea să-l coste, căci a fost purtat ani de zile prin tribunal. Chemat și el ca martor la procese, Corneliu Vlad a pledat pentru achitarea inculpatului. Chiar dacă atunci când vroia să urce în redacția „ocupată", câțiva colegi din Casa Scânteii l-au avertizat: „Nu urcați, o să vă omoare!".

Cartea „Și totuși, Revoluția Română" dezvăluie chipul politicii externe a noii Puteri de la București, surprins în perioada anilor 1989-1991 de scriitorul și gazetarul Corneliu Vlad

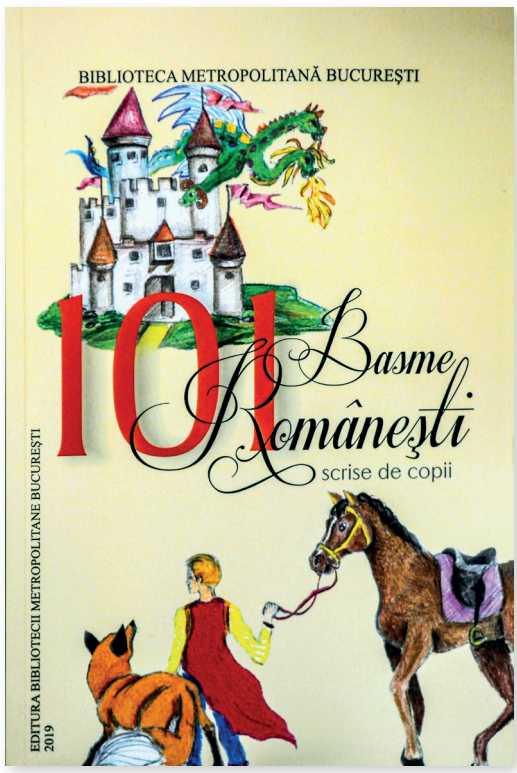

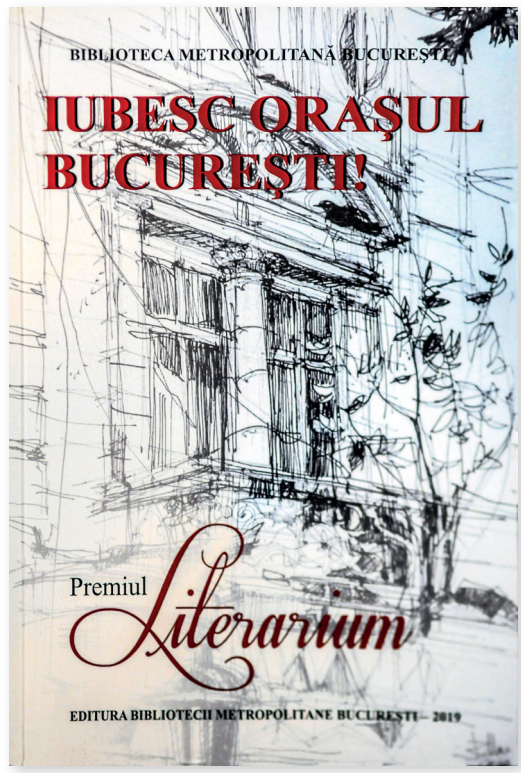

Editura Biblioteca Metropolitană București lansează tinerele condeie ale literaturii române

Text: Paul Rogojinaru
Foto: Dan Căliman

Reluând o activitate începută cu mai bine de două decenii în urmă, Editura Bibliotecii Metropolitane București (BMB) și-a propus, anul trecut, să reînceapă tipărirea unor antologii menite să promoveze tinere speranţe, tinere condeie, tinere talente, cu nădejdea că dintre acestea vor răsări „steluţe” care, în timp, își vor găsi locul în constelaţia cu nume strălucitoare a literaturii române. Cândva, George Călinescu scria la moartea lui Mihai Eminescu: „Ape vor seca în albie și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și câte o stea va vesteji pe cer în depărtări, până când acest pământ să-și strângă toate sevele și să le ridice în ţeava subţire a altui crin de tăria parfumurilor sale”. Ei bine, prin acest demers, Editura BMB asta vrea să facă: să strângă în câteva volume sevele ridicate în ţeava subţire a altor „crini” ce bat timid, cu graţie juvenilă, la porţile literaturii române.

Revenind, putem spune că istoria Editurii BMB este relativ scurtă, dar suficient de productivă. Prima înregistrare a editurii datează din anul 1998, cu numele Editura Biblioteca Bucureștilor, numele schimbându-se în Editura Biblioteca Metropolitană București, în 23 mai 2013. De la înregistrare și până în prezent, au fost publicate 145 de titluri. După o perioadă de stagnare (2013-2019, editura și-a reluat activitatea în anul 2019, astfel sub egida acesteia au apărut 2 volume: Antologia „Iubesc orașul București! Premiul Literarium” și Antologia „101 Basme Românești”, în seria „Literatura fără vârstă”. Iată ce spunea, în preambulul Antologiei „Literarium”, directorul general al BMB, doamna Ramona Mezei, în *Cuvânt către cititori*: „Scopul proiectului «Iubesc orașul București! Premiul Literarium» este acela de a încuraja creativitatea și empatia tinerilor, la o vârstă cu emoţii puternice, tumultoase și de multe ori, anevoios de așternut pe hârtie. De a dezvolta o parte din acele abilităţi atât de folositoare în viaţă, pe care le pierdem atât de ușor în cotidian. Într-o lume în care viitorul este aproape imposibil de anticipat și se estimează că aproape jumătate dintre ocupaţiile actuale vor dispărea, sunt semne certe că viitoarele locuri de muncă se vor baza mult mai mult pe creativitate și gândire critică. Este o mare bucurie pentru mine, în calitate de director general al Bibliotecii Metropolitane București să văd că literatura tinde să aibă viitor. Mi-aș dori ca autorii premiaţi astăzi să devină scriitorii, poeţii și scenariștii de mâine”. Cu gândul că, la rându-vă, dragi cititori, veţi anticipa în tinerele condeie de azi, marii scriitori de mâine, vă prezentăm spre lectură două poezii premiate.

Val

Blestem aprig ziua-n care
O voce gravă m-a adus
Lângă marea făr' de care
Inima n-ar fi apus.
N-am să uit, nu, niciodată:
Tu mi-ai fost un simplu val,
Iarna la-ngheţat devreme,
Vântul greu l-a dus la mal.
N-am să uit, nu, niciodată:
Era greu să lupt cu tine,
Am sperat c-o să mă vezi.
Nu m-am risipit, mi-e bine.
Unde eşti? În ce mări verzi?

Autor Andreea Ioana Ichim
Clasa a X-a, Școala Superioară Comercială Nicolae Kretzulescu

București de Mai

sub nori de cretă udă
apusul cade strop de vin
sticla se îmbracă în culoare de trandafiri
păsările rămân umbre de stele
pui de gânduri își reneagă zodia
timpul este perplex,
dar lumea prea grăbită
în brațele acestui București
București de frumos
București de romb
București de sărut
București de os de corb
București de te rog
București de du-te-vino
București de mai
București de mai stai.

Autor Liviu Mihai Șimo
Clasa a IX-a, Liceul Teoretic Bulgar Hristo Botev

Lume, lume, hai cu rime/ (...)/ dacă-n scris vrei să-ți iei zboru'/ Vino la Literatoru'

Text: Paul Rogojinaru
Foto: Dan Căliman

Într-o blândă după-amiază de sfârșit de februarie, o mână de oameni sensibili, învolburați în gânduri și simțiri ce au reclamat degraba lor așternere pe hârtie, oameni atinși de (corona) virusul poeziei și prozei, virus ce dă acute nelinişti metafizice ori romanţioase stări lirice, atenţi la pagina de Facebook a Bibliotecii Metropolitane București, au răspuns chemării care suna cam așa: „Lume, lume, hai cu rime/ Sau cu povești despre tine/ dacă-n scris vrei să-ţi iei zboru'/ Vino la Literatoru'/ Dacă vrei să-ţi piară tracu'/ Vino, la noi, la Cenaclu'/ Dacă vrei să ai succes/ Ai Cenaclu' de ales…".
Unii, într-adevăr, păşeau pentru prima dată în sala „Auditorium" a Bibliotecii Metropolitane București, tocmai pentru a scăpa de trac și a avea (cât de cât) și o confirmare, cu public, a talentului lor literar, alţii, mai vechi prieteni ai Cenaclului, intrau pentru o reînoită confirmare a scrisului. Din această ultimă categorie făcea parte și Ramona Dogaru, autoarea proaspătului volum lansat „Nu mai caut succesul", volum din care, anul trecut, citise aici câteva povestiri, încă înainte ca lansarea propriu-zisă să fie făcută. Evident, fără trac, (și-l consumase dăţile trecute), Ramona surprinde, de astă dată, cu noua ei dragoste pentru versuri. Detașată, începe să citească prima poezie „Fire de nisip", un gând fulgurant punctând trecerea noastră prin timp, ori a timpului ce trece prin noi fărâmiţându-ne, până ne risipim printre propriile degete: „Cu inocenţa copilăriei/ construim castele de nisip./ Ne ţinem mâna căuș/ să prindem firele ce încep să cadă cu iuţeală./ Și ne bucurăm că avem de-acum îndeajuns/ să construim creneluri./ Nu știm că-i chiar clepsidra noastră,/ căci altfel poate am încerca s-o înclinăm puțin...". A citit apoi alte poezii, mici frânturi de gânduri și simţire: „Câtă iubire" (poezie de dragoste, că tocmai trecuse Dragobetele), „Din cer", „Hai, azi, să dansăm" (Să ne privim ca și cum ne-am vedea pentru prima oară/ sau pentru ultima), „Mă întreb", „Poate nu știi", „Un fel de Venus din Milo", „Astăzi am chef" (Astăzi am chef să-mi dau întâlnire/…/ Să mă ascult/ Să regret/ Să nu-mi dau niciun sfat/ Să mă iert). A încheiat cu o scurtă proză de primăvară „Ghioceii" și cu povestirea unei întâmplări: „Bătrânul din tren".

Joaca rimelor în versurile lui Lali Iorga face să tresalte auditoriul

După Ramona, cu sfioșenie de călugăriţă ce dă (vremelnic) curăţenia spirituală a camerei de rugăciune pe impudica sală de cinema, urmează, în premieră, la noi, doamna Lali Iorga. Cu siguranţă există o imperceptibilă muzică a cifrelor, un ritm anume ascuns în simple ori complicate operaţiuni fiscale, un sunet secund deslușit de o ureche muzicală de o acurateţe anume, din moment ce doamna Iorga a făcut toată viaţa contabilitate și poezie de la un timp încoace! Să nu vă aşteptaţi ca versurile să fie subtile jonglerii cu cifre. Nu! Sunt versuri calde, pline de sensibilitate, versuri care surprind prin ritmul precis și prin joaca (voită sau nu) cu rima când încrucișată, când împerecheată, când îmbrăţișată. Deoarece a crezut că versurile sale sunt numai o joacă a condeiului, făcute mai mult pentru propria trăire și nu pentru tresăririle altora, nu s-a obosit să dea nume poeziilor. Astfel, am luat ca titlu primul vers: „Îmbrăcate-n picături", „Marea-mi tremură în palmă", „Eu nu mai am timp", „Încercări din toată marea" etc. Credem că merită ca Lali Iorga să încerce să petreacă timp și cu împletitul și despletitul cuvintelor, nu numai cu descântatul cifrelor!

În sala „Auditorium" a Bibliotecii Metropolitane București, invitaţii de seamă ai Literatorului și-au prezentat ultimele creaţii literare, alături de Milena Ispas și de Paul Rogojinaru, coordonatorul Cenaclului Literatorul

Surpriza Cenaclului: proza ploieșteanului Florin Manole

Venit din Ploiești special pentru Cenaclu, Florin Manole, cruce de bărbat de 40-50 de ani, încântă onorata asistenţă cu numai câteva pagini de proză, pagini scrise cu forţă și vână de „condeier". Cum o să publicăm în paginile revistei un pasaj din bucata de proză intitulată „Doi ani de vacanţă", nu mai insistăm, lăsându-vă

să vă convingeţi singuri de talentul acestuia. Tot o binevenită surpriză a fost şi prezenţa doamnei Lorena Stuparu care, deşi nu venise cu gândul de a citi ceva, ne-a încântat, totuşi, cu câteva poezii publicate şi apreciate de critica de specialitate, cu mult înainte de a veni aici.
La final, trebuie să amintim că am primit câteva minunate poezii de la poetul şi ziaristul rus Veaceslav Samoşkin: „Constelaţia Brâncuşi (Păsările tale Măiastre/ Deja au zburat în Cosmos/…/ Un fel de Pleiade/ Undeva între Lebăda şi Vultur/ Păsările tale Măiastre/Constelaţia Brâncuşi) ori „Secolul XX" (Secolul XX-istorie cifrată:/ două cruci ale Sfântului Andrei/ Pe una Rusia-i crucificată/ pe cealaltă, URSS).

Prezent pentru a doua oară la Cenaclul Literatorul, Florin Manole prezintă proza „Doi ani de vacanţă"

Doi ani de vacanţă, de Florin Manole

(fragment)

Viaţa, cu toate detaliile ei, şi moartea cu toată iluzia ei, vor coexista până la sfârşit, replică tatăl, şi încheie strângându-şi discurile de pe prispă: o spune Mântuitorul însuşi.
Ştiu, reluă Galin, că eşti adeptul timpului de odihnă din timpul vieţii, poate chiar, fără să-ţi dai seama, în detrimentul degustării Împărăţiei cerurilor, încă de pe pământ. Dar cum elaborezi tu acest argument? Tu spui că odată ce un om a obosit, viitorul lui este o oboseală şi o sfâşiere continue şi că are nevoie de odihnă. În fapt, cel cu sufletul obosit şi el însuşi sfâşiat de durere este de-acum înainte acelaşi, deci, cum şi-ar putea el găsi odihna când toată suferinţa lumii fi-va în el? În acest unic caz pacea şi odihna oricare i-ar fi acestea, îl preced.
Ce vreau să spun e că singurătatea lui e cu atât mai mare, conchise Galin.
Din „chilia" lui – casa avea în capătul de răsărit un fel de bucătărie mică, de vară – Emil se alătură şi el discuţiei cu punctul lui de vedere realist, prozaic şi mai blând. Oamenii sunt asemănători, asemenea sunt şi modurile lor de odihnă şi timpii lor de pace. În fapt, nimeni nu face din asta o teorie. Toată lumea vorbeşte de munci şi zile, nu de odihnă şi atunci au în minte mobilitatea timpului, zbaterea inimii de vrabie prinsă în laţ, progresul, „cine are fier, are pâine", lămurirea prin foc, spaţiul cosmic al astronauţilor care au revelaţii, moartea lor pe pământ şi uitarea, „comuna uitare". Şi iată cum dintre atâtea viziuni: moartea devine însăşi aşteptarea ei, vom uita, dacă nu se şi întâmplă deja, că oamenii pierd pe negândite viaţa, inclusiv pe aceea pe care ar fi putut-o trăi. Amintirea le rămâne singura viaţă şi este din principiu inegală cu prezentul ignorant care aşteaptă animalic moartea.
Trecutul nu mai este al tău, gânditorule, perora Emil. Oamenii îşi vor lăsa vieţile în amintirea altora. Vom uita orice urmă de stabilitate.
Închipuiţi-vă, continuă el, să ai în minte mobilitatea timpului şi să fi uitat pentru totdeauna orice urmă de stabilitate.
Dar concluzia că o teorie este unicat înseamnă, cu siguranţă, că esenţa poate fi mai bogată decât cuprinderea unu-lui.
Dacă credinţa mea, diferită de a ta, se numeşte tot creştină, înseamnă că lumea este a creştinilor. În realitate, asemănarea este infirmată, precum şi identitatea comună. Tot ce avem în comun este spaţiul. Faptul e uşor de dovedit, ignoranţa aduce totul la firul ierbii, sunt zile în care lumea, în infinitatea ei, numi foloseşte la nimic, după cum printr-un simplu pocnit din degete pot avea totul.
Azi dimineaţă, când am început să scriu, acel doi ani de vacanţă mi se părea o metaforă, acum mi se pare doar un trecut fictiv.

poezii

de Lali Iorga

Gândurile ce nu tac
obosesc și nu-s pe plac
nici celui ce le gândește,
nici celui ce le primește;
ele pot fi obosite
și smintite uneori,
construite sunt cinstite,
gânditorul nu-i poet,
nici măcar un menestrel,
e un simplu muritor
și de ochi e și cam chior,
dar iubește, nu sminteşte
și uşor nu i-a mai fost,
a greșit și se căiește,
caută mereu iertare
și smerenia-n răbdare
și le scrie la părinți,
deranjându-i tot mereu
să se roage pentru el
bietul gânditor zălud
ce n-are nici o
putere
doar de a da
fără a cere.

*

Marea-mi tremură în palmă,
parcă astăzi rătăcește,
nu găsește ce iubește;
ești prea mare, prea
frumoasă,
ca să cauți o iubire
ce este doar pământească.

*

Mi-e dor de tine
dragul meu
și dorul îmi va fi etern
aș vrea cumva să fii aici
dar este doar un gând
și foarte egoist.
Tu ești sublim în lumea ta
îmbrățișat de îngerii curteni
de ce să mai fi stat aici
să fii mereu trădat?
Și umilit că ai crezut
bătut că ai și răzbătut?
Doar pentru mine?
E prea mult
Ești la Părintele Iustin
frumos destin, fru-
moasă taină
e timpul chiar să
nu-ți mai pese
de lumea asta cum e ea
neputincioasa, meschină și
și uneori chiar foarte rea.

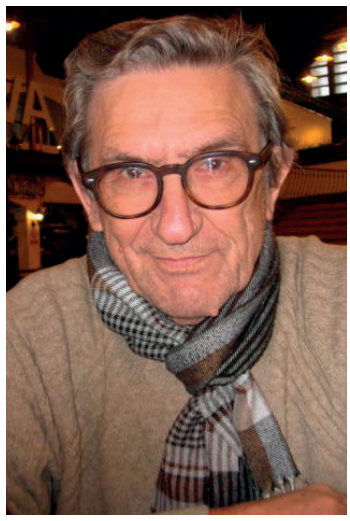

La moartea lui Soljeniţîn

de Veaceslav Samoșkin

De parcă, brusc, un
braţ mi se tăiase
şi-aripa morţii m-a
zdrelit în zbor.
Prieteni, strângeţi-vă
să-mi fiţi reazem,
și re minor, orchestră,
re minor.

Să se reverse Mo-
zart pe pământ,
dar pentru «Recviem»
eu n-am putere,
Rusia îl coboară în mormânt
pe cel ce-a înălţat-o la-nviere.

Linie albă

de Veaceslav Samoșkin
În memoria L.

Prima zăpadă și a în-
tins voalul
pe toată curtea, c-un
surâs niznai…
– Eh, ștrengăriţo, s-a
cam zis cu balul
Pe care-n tolba ta
ni-l aduceai!…

Nu simţi schimbarea?
N-ai ştiut de rugul
ce-a calcinat aceas-
tă urbe ternă?
N-ai auzit sirena în amurgul
când s-a necat și ul-
tima sirenă?
Ascultă și jelește omenește,
împărtășește rana care doare:
Mi-a murit cel mai
iubit prieten –
salvarea – iată – n-a
fost salvatoare…

Deci să îmi cerni în
suflet mângâiere
cu albul tău miri-
fic n-are rost:
ai venit, mi-ai zgân-
dărit durerea
şi-ai tras o linie sub
tot ce-a fost.

Haide, azi, să dansăm!

de Ramona Dogaru

Haide, azi, să nu ne
spunem pe nume!
Să nu ne întrebăm
de unde venim
sau încotro ne îndreptăm.
Să nu ne spunem nici ce
gânduri ne-am amestecat
în cafeaua de dimineață.
Haide, azi, să dansăm!
Să ne lăsăm inimi-
le să bată măsura.
Să ne privim ca și cum ne-
am vedea pentru prima oară
Sau pentru ultima...

Poate nu știi...

de Ramona Dogaru

Poate nu știi,
eu te-am ales să-mi fii iubit
Încă de dinainte să mă nasc.
Am lăsat să-mi cadă
aripile îngerești
Și, dintre atâtea mii de ani
Ce au trecut sau or să vie,
Eu am ales o clipă doar
Să te-ntâlnesc.

În cuvinte căutându-şi un trup

de Lorena Stuparu

tandreţea acestor gla-
suri invocând
mişcările aeru-
lui din încăpere
biografia imaginară
în care traversând
şantierul arheologic
ne cerşim porţia zil-
nică de halva
straturi suprapuse de tăcere
pe un teren neutru din vis
privirea care-l cuprin-
de cu umbra ei -
dar tot ce se-ntâm-
plă poate fi spus
în numele unui trup -
iarba înflorită pe cer
și povestea aşezării
ei între file
cu foşnetul
ce se întoarce-aca-
să ca din întâmplare

Prin libera trecere a formelor

de Lorena Stuparu

un rândunel mă-ndeamnă
la plecare
o ploaie-mi ține de urât
un imn mă-nchide în alt imn
cei care văd
nu se mai întristează

Bucureștiul de odinioară...

Text: Pavel Stâncă
Foto: Arhiva Bibliotecii Metropolitane București

V-ar plăcea să faceți o plimbare cu trăsura prin centrul Capitalei? Sau să nu auziți atât de des claxoanele mașinilor care au sufocat toate colțurile orașului? Oare vă puteți imagina, astăzi, că v-ați putea plimba nestingheriți pe mijlocul Bulevardului Kiseleff, pe lângă Arcul de Triumf... Cu ajutorul arhivei Bibiliotecii Metropolitane București, care are o colecție impresionantă de vechi cărți poștale, vă invităm într-un scurt itinerar în imagini prin Bucureștiul de altădată!